

GAZETA LITERARĂ

Anul IV, nr. 9 (155) - joi 28 februarie 1957

ORGAN SAPTĂMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R.P.R.

6 pagini 50 bani

Tabletă Catedră și Condei

N-ăs vrea nici pe departe să fiu bănuț că aș fi ajuns un căutător de definiții sau că aș umbra să atectez susceptibilitățile simpatizatorilor noștri...

Dar nu știu de ce filologia, cu care ne învățaserăm de tineri, a devenit, printr-o bifurcare de neînțeles pentru inteligențele primare, lingvistic...

Unul mare defunct, doctor de a nu știu cîta parte din creșterul mic, într-o polemică iscată odinioară în camera mare de spital, însoțit de alți confrăți esculapi, mai datori în concepțiile lor omului decît rătăcului cu 12 volume masive în nemțește...

In graul savant sînt necesități teologice inesorabile, ale despăcării firului în lîfe și chichite, și ale divizării materiei în meslini, realitatea fiind elucidată și simplificată prin complicații. Homeopatia e universală. Prin derivare, — panta rhei — lingvismul — ah, nesuferite silabe! — a implicat fatal, profesia de lingvist, poate că mai ușor de înțeles decît derivatul limbii, cum ar părea mai firesc românește de la limba.

Decumadată atîta tot, Monsieur Molière.

Intr-o coloană aproape literară, a fost pomenită de curind vechea problemă a ziaristului confruntat cu scriitorul, caștigul unui ar scrii cu mătura și celălalt ar mătura cu condeiul.

Ar fi ziarist redactorul de foale cotidiană iar scriitorul leprăvitorul de cărți, un volum la doi, trei, șapte ani. Intrucît ar fi mai scriitorul autorul unui dosar de 700 de pagini risipite și suprapuse pentru că, decît reporterul de bloc-not, al unei informații concentrate și al unui text conștient? Și de ce sînt refuzul ziaristului cerșitorul de scriitor, care nici el nu prea spune nimic?

La mobilizarea din 1916 eram în fața ofițerului recrutor vreo 3 dintr-ai noștri, minjiți la două talange, cu cernea. Întrebați ce meserie aveam, la vreo 35 de ani, ne-am uitat, cei trei candidați la gloria cîmpului de onoare, unul la altul, nedumeriți nici noi în fața unei întrebări atît de oficial precisă, ce puteam fi. Unul a răspuns, cam în doi-pentru ziarist, înțit, ofițerul s-a îndoit, că am fi la vîrstele noastre niste „șigani”, răspunzînd în jargonul lui: te rog să nu mă lîi la vale... Ca să corijeze o declarație oblic corespunzătoare, altul dintre bătrîni recrui, a rectificat: sintem scriitori. Ofițerul rămase cam așa, tăcu confuz și ne-a trecut în controalele ar-

T. Argezi

(Continuare în pag. III-a)

SPIRU CHINTILA

1907

1907: Țara ardea, iar boierii...

Expoziția din dealul Filaretului se mistuia în jocuri de artificii și cortegi alogice. Pluatoanele de dorobanți stăteau acum prin cazărmi și puțuri „răcaci” își mai aduceau aminte că, pe vară, travesții în legio-narii romani, în plăieși sau ieniceri, de-felaseră la Arșene în acel somptuos a-lal regizat de Alexandru Davilla și imbutat pentru circumstanță „Legen-dele neamului”.

Pe aleile odinioară ciocotitoare de viața se asternuse tăcerea... Lăcui stă-tea și el părăsit și trist. Submarjele, cit o carapace de broască festoasă, nu mai simula bătaia navală ca la Port-Arthur. Singure lebedele, cu pluftea lor grațioasă, mai amintea niste gon-dole din multele „nopti venetiene” ce facuseră desfătarea vizitatorilor.

Unde erau pavilioanele, drapate în mătăsuri și cafilele, unde vitrinele

ornate cu ghirlande de becuri multi-coloare, așa zisele „mărgăritare” în fața cărora se extaziase presa vremii, iar mahalagiile scosese „ah”-uri și „oh”-uri de admirație? Unde, piedes-tale de lemn prețios, cu încrustări de sidel, pe care odhneau potire și statuete, medalioane și casete, în aur, în ar-gint sau în sidel, daruri toate ale unei „nașlii recunoscătoare” pentru nunta de argint a surzătorilor ei? Daruri toa-te, strînse cu colecția și pantahuza, de la funcționarii și ofițeri, de la pri-mării și preoți de țară, chiar de la a-măritele „surori de caritate” din rînd-ul cărora avea să se desprindă în-tre-o hună și Olimpia Vasilescu, fi-itoare de mitropolii, aceea care avea să tirască biserica în cel mai formi-dabil scandal, de la cazul Gheneadi Incoace. Pieriseră acum toate ca un fum subțire. Pînă și „casa de la Po-radim” dispăruse, cea căsă despre care Ion Lahovary în discursul ina-gural spusese, bătînd temenii pînă la pămînt: „Dintre toate clădirile care împodobesc această expoziție, este una, sîre, care pentru noi este cea mai frumoasă și cea mai prețioasă, este casa Jărănească, abia ieșită din pămînt și care la Poradim a adăpos-țit comandamentul suprem”. În pri-măvara aceasta, vîntoasă și ploioasă, a lui 1907, cei ce străluciseră, neîn-marți, doar cu piepturile goale — casa Jărănească, abia ieșită din pămînt și care la Poradim a adăpos-țit comandamentul suprem”.

Se mistuie în uitare și „pavilionul agriculturii” în care sacii cu griu ar-

Tudor Șoimaru

(Continuare în pag. IV-a)

Octavian Goga, poetul

Mesajul artistic al lui Octavian Goga, merit să fie așezat în linia de strălucire a poeziei românești care cuprinde pe Alecsandri, Eminescu, Coșbuc sau Argezi, a fost de două ori eclipsat. Întîi, a-cesta s-a petrecut pe cînd poezia trăia, datorită propriei sale îndepăr-tări de matca de aur a poeziei. A doua oară, eclipsarea a rezultat din evenimentele istorice de la 23 Au-gust 1944 în România, însemnînd o totală dezicere a politicii nelaste căreia poetul îi devenise unul din protagoniștii spre sfîrșitul zilelor sale.

rege aventurier Carol II de Hohen-zollem. Această șefie de guvern, că-reia în 7 mai 1938 i-a succedat moar-tea poetului, a fost ultimul act al carierei sale politice, de tristă me-morie pentru el și dureroasă în acele timpuri pentru țara noastră.

Poezicul a fost însă prea mare, pentru ca politicianul, oricît i-au fost greșile de grave, să reușească să pună prin ele o lespede moartură deasupra miezului de loc al poeziei sale.

După 23 August 1944. În anii cînd a început să se valorifice pe scară de masă moștenirea culturală a scri-itorilor din trecut, s-a pus și proble-ma poeziei lui Goga. Iar dacă reușe-părea versurilor sale în ediții popu-lare a întîrziat, se explică nu numai prin faptul că memoria politicianului Goga șoca, ci și că opera atora, cum este a lui Eminescu, Caragiale, Coșbuc, avea prioritate.

Izvorul curat al poeziei sale, cu tumul de răzvrătire sănătoasă por-nită de jos și pentru cei de jos, nu putea totuși să se lase îndeferenț și să nu socotim necesară popularizarea poeziei lui Goga, a cărei creație face parte din tezaurul nostru cultural.

Orietii atenții murdari s-ar fi vîr-săt în matca vieții sale, și ocit ar fi de mare distanță între calita-te de prim-ministru al unui gu-vern ce a contribuit la împingerea României spre războiul antisovietic, și între acela ce-a încheiat acum jumătate de secol Cîntarea pămîni-lui noastre, el rămîne al nostru, prin omnia color mai bune versuri ale sale, prin avîntul său de luptă pen-tru dreptatea celor mulți, prin înalta forță de a înfrunghia năzuințele și gîndurile sale ca poet, la începutul drumului său.

Negreșit, Octavian Goga a pornit, în pragul secolului XX, după tatonări în alte publicații, la revista „Luceafărul” de la Budapesta, ca poet național al romînilor ardeleni. Ideile sale naționale nu sînt însă înguste, sovîne, în această epocă, ci se ridică la nivelul de revoltă so-cială în numele celor umiliți, al celor cu umerii gîlbovi de povară. Prin aceasta, Goga înțelege firește Jără-nimea, poporanismul fiind pe-atunci acel curent încă destul de progresist care a prins mulți intelectuali, iar prin ceea ce are bun „Luceafărul”, revista literară și culturală cea mai importantă a romînilor din Transilvania, se încadrează în acest cu-rent. Desigur că ideea de dreptate socială se unește pe atunci cu cea de eliberare națională la romîni ardeleni, jugul habsburgic fiind pe drept socotit ca una din cauzele principale ale oprîmirii și exploatării sociale. La Goga în poezia din acea vreme, răzvrătirea socială iese în prim plan.

Nu este de mirare că în acea epocă Ion Slavici, răspunzînd unei an-chete a „Luceafărului” asupra po-poranismului, după ce-l categorisește pe Dulfu Zamfirescu boier, iar pe Titu Maiorescu ciocoi, numește pe Coșbuc și pe Goga proletari. Primul

Petru Dumitriu

(Continuare în pag. IV-a)

Mihai Beniuc

(Continuare în pag. IV-a)

Infrinți de Nimeră

Cîțesc cu interzicere, dar cu obi-gnăntul interes, numărul 12 al unei reviste căreia-l sînt, pe bune temele, prieten: „Steaua” clu-jeană, una din cele mai vii, în în-țelesul literar al cuvîntului, reviste ale noastre.

Nu mai că în revista vie a prietenilor mei, nu mai puțin vii, sună deodată un lăd înnebri. Lucian Blaga în două pagini despre Rainer Maria Rilke, de la a cărui moarte s-au împlinit în decembrie 30 de ani. Și după aceea, trei poeme de Rilke, despre învierea unor morți, despre:

Blaga găsești declarația programatică:

Eu nu strîvesc corola de minuni a lumii... ..cu lumina mea sporesc a lumii taină...

Petru Dumitriu

(Continuare în pag. IV-a)

Mihai Beniuc

(Continuare în pag. IV-a)

Din „Copiii Cartierului” (Grivița, 1933) Haina cadrilată

L-a cunoscut vre-odată? Îl mai văzuse-n vise? În haină cadrilată, Un tînr îl zimbise...

Ea-și povesti tot oful La fete... Și-apoi ele Îl lustruiau pantoful, I-au dat niște măgele,

Gătînd-o ca de nuntă, Ca pe cenușareasă,

C-un, pleptene, c-o fundă, Să fie mai frumoasă, — Și-o bluză dau să-i cate, Ba i-au găsit și-o floare... Și totul, pentru toate, Era o sărbătoare,

Iar soarele-n fereastră Veni, de-atunci, la fată, În haină de mătăasă — Prin gratii — cadrilată...

Poteca lunii

Celulă — prag de moarte, Cogluge suprapuse... Prin beznă, de departe, Se auzea o tuse

Cu pleoapele deschise, Așa-l afără zorii: O fată îl zimbise, În curtea închisorii...

Ilina!... Ea fusese, Ilina! Definită! La ea gîndea adese. O cunoștea-ntr-o sută.

Dar nici visa vre-odată Ce floare-o să-i alegă Ce semn o să-i trimeată, Coplăria neagră...

Îl deschidea-n fereastră Potecă albă, luna, El, prin fereastră-albastră, Gîndea la ea într-una.

Și dacă, noaptea, unii Gemeau, suții în pățuri, El, pe poteca lunii, Era cu ea alături...

Cicerone Theodorescu

Insemnări

ION CREANGĂ

Ion Creangă împlinesce, la 1 martie, 120 de ani. Este o vîrstă frumoasă, pe care n-o ating mulți scriitori. Nenumărați mînuitori ai condeiului din generația lui Ion Creangă s-au transformat în măluci de fum și ceață, în timp ce el, autorul „Amintirilor”, al „Soarecii cu trei nurori”, al lui „Harap Alb”, al lui „Ivan Turbincă”, al lui „Mos Nechilor Coțariu” și al altor altor basme și povestiri, ne adună mereu în jurul lui pentru a-l asculta rostul lui cel dulces și înțeles. Este adevărat că nu-l mai întîlnim în carne și oase, rătăcind pe străzile Iașului, în hainele lui prolești sau în cele de țigovei, cînd a lepădat rasa protejască și potcolul, nu mai auzim că a tras cu pușca în ciori și ca a fost la teatru, înfrîngînd canoanele, nu-l mai vedem pe prîpa boideucii din Ticău, răsărîndu-se în lungă-i canasă țărănească cu rîuri și desertat dintr-odată o colție de vin amestecat cu apă, nici așteptînd necajit mîsternii în debitul de tutun care i se concesionase pe strada Pri-măriei, după ce a trebuit să lasă din lagăma protejască, neci înfrîngînd consistoriul și sinodul în numele „demni-tății de om” și „independenței, sincerității și onestă-ții”. Nimeni nu va mai fi elevul lui, în școala primară eșană, unde aplica metode pedagogice atît de inteli-gente și atît de originale. Nimeni nu-l va mai vedea înfrîngînd pe străzi, întîrînd în fața unui pahar de vin, la Bolta rece, dispărută și ea, în lovarășia unui tînar cu plete stufoase, cu ochii adînci, fratele Mihail, Mi-hail Eminescu. A dispărut omul atît de original și atît de viu sau, mai degrabă, a rămas numai a-mintirea uneia din figurile boemei leșene, care, după 1870, dădea un caracter atît de agrațor societății intelectuale a vechii capitale a Moldovei, dar s-a menținut în toată prospețimea ei o operă nu prea în-lînsă, dar atît de bine clădită, cu puteri de seducție atît de neatinse de vreme, înclî simțim mereu îndemnul să ne apropiem din nou de ea.

S-a întîmplat cu această operă un lucru de mirare, vrednic să fie meditat. Printre-unele trăsături ale figurii sale de scriitor, Ion Creangă stă într-un anumit interval al drumului care duce de la folclor la creația cultă și individuală. Ne întrebăm mereu cine sînt autorii bas-melor, al colindelor, al baladelor populare, al doinelor? Sînt lapte de invenție, flutur și expresii atît de sur-prinzătoare în toate acestea, înclî ne simțim că de-sigur, un artist cu o mare înzestrare le-a născocit și

am dori să cunoaștem pe acest artist. Sîm bine apoi că toate creațiile populare, transmițîndu-se din gură în gură, s-au îmbogățit în fiecare din aceste etape, dar că unele din ele au fost desigur mai fecunde, au avut în de-mnă dotația unui artist mai mare. Am dori să-l cu-noaștem și pe acesta, deoarece impresiile noastre literare nu se desăvîrșesc decît atunci cînd ajungem să ne repre-zențăm omul și epoca prin opera scriitorului. Mi se pare că împrejurarea aceasta a devenit foarte rară în multe din literaturile străine, unde distanța dintre creația origi-nară a folclorului și transcripția ei s-a lungit din cale

Tudor Vianu

(Continuare în pag. IV-a)

Literatura mescalinică

„La nouvelle revue française” a fost una din publicațiile culturale-literare de mare prestigiu în perioada dintre cele două războaie mondiale. Direc-tia lui Jacques Riviere a oferit revis-telor o orientare eclectică, cu accentua-rea simpatiei pentru bergsonism în filozofie și estetism în literatură, dar fără opacitate sau reflux total față de gin-direa raționalistă sau față de realism. În ceea ce privește gîndirea critică, revista a adăpostit cu egală amenințe pasivitatea lui Thibaudet pentru Mal-larmé, ca și ostilitatea raționalistului Ben-dite față de același poet. Revista a de-cedat în fîclărele celui de al doilea război mondial și a rămas apoi, ca o pasăre Phoenix din proprii-cenuși, într-o nouă ipostază. De cinci ani de zile apare „La nouvelle revue française” sub direcția lui Jean Paulhan (la ora actuală unul din teo-reticienii preeminenți ai decadențis-mului francez) și Marcel Arland. Noua serie a publicației este intere-

santă mai mult pentru a urmări dru-mul puternic descendent al estetismu-lui francez. Am citit zilele acestea ultimele două numere care ne-au parvenit (pe ia-nuarie și februarie 1957) și am putut afla inovațiile în materie literară ale Anusului decadent.

Oricî de ciudat ar părea, o mare pasiune sîrșite în momentul de față în mediile scriitorilor artiști pentru artă, nu un autor ci o substanță chi-mică, pe nume mescalina. Este un al-caloid extras dintr-un cactus mexi-can, peyotl, și care îngereț provoacă deliruri hipnagogice, în care conștien-ța vede o viziune puternic și bizar co-lorată.

În timpul delirului, sau de îndată ce efectul alcaloidului s-a stins, acela care a absorbit mescalina își dătează impresiile. Astfel ia naștere poemul mescalinic. Un astfel de text publicat revista sub titlul „Infrînșit turbulent” și sub scriitura lui Henri Michaux, una din notorietățile poeziei abstracte actuale franceze. Textul cântă să re-dea discontinuitatea delirului și, ne-a-vrîd nici o deosebire marcanță față de delirurile maniacale care pot fi ob-servate clinic, nu prezintă un interes special.

Mai interesante sînt micile inter-medii lucide în care poetul își concen-trează în fel de mesaj. Astfel aflăm în primul rînd că este absolut nece-sară detașarea de credință „de orice credință”, accentuarea autorului. Ideea-lui uman este înfrînșit. Mescalina fa-cilitază proiectia în înșin și „respin-ge liniștea înfrînșit pe care omul sa-vant în arta limitelor știe atît de bine să și-o gasească. Mescalina, mi-scarena sa de îndată în ajară de limite, înfrînșivită, are desînșitește. Și este atroce”. Acestui jîni, devenit zeitate, Michaux îi închină o palmă adora-ție: „Infrînșit poate fi aburd în trei moduri: după modul pur, după modul

diabolic și după cel demențial. Fericit-ul înfrînșit, perversul și satanicul înfrînșit, oribulul înfrînșit. Mărturisesc că textul lui Michaux nu-a deziluzionat prin farsa lui chi-mică, prin aura de senzațional a al-caloidului mexican. Asemenea texte, și poate chiar cu mult mai delirante, Michaux scria și înainte, fără ajutorul mescalinei. Autorul s-a iluzionat zar-darnic asupra unei inovații neavente,

Ion Vîtner

(Continuare în pag. V-a)

Salut revistei „Korunk”

Zilele acestea a apărut, la Cluj, primul număr din seria nouă a revistei „Korunk”. Sub conducerea Partidului Muncitoresc Român și din grija sa, se reia astfel acum firul tradiției pe care a întemeiat-o această revistă în limba maghiară încă în anii grăi ai luptei ilegale. Apăru-tă în primă serie în anul 1926, „Korunk” a reprezentat, pînă în 1940, cînd a fost suspendată de au-toritățile fasciste, una din pozițiile înaintate ale luptei pentru socialism, pentru prietenia între popoare, pen-tru o cultură progresistă.

Astăzi revista are toate posibili-tățile să-și continue tradiția, în noile condiții ale libertății, ale construirii socialismului, „Limbașul esopice” pe care-l introducea în trecut pen-tru a transmite cititorilor ideile marxismului e azi înlocuit cu limpedele și mobilizatorul limbaj al clasei mun-citorești săplîna pe putere și pe desti-nele ei.

Salut „Korunk”-ului Spor la treabă, pentru noi succese ale culturii din R.P.R. pusă în slujba poporului și a construcției sale socialiste!

GAZETA LITERARĂ

Parti noi

LAUDE

Asta-i ciudat! Se simplu se pot spune lucrurile, a-cele lucruri în plină vibrație, a-des schimbătoare, permanente totuși, acele lucruri pe care oamenii le numesc sentimen-te.

„Cînticele jigă-nești” ale lui Miron Radu Pa-raschivescu sînt cîntice pasionale în care arcului are treceri subite și subtile de la soare la lună, de la roșu la negru, de la patina la moarte și iarăși mereu, la patină. Poetul simulează savant navli-

tatea în prefață, în epita, în ver-suri. El nu ar fi poet, ci traducător, nu creează ci culege doar și asta din... lipă de talent (!), mul-titudine să exprime o funcție, a-cesta de circulație. Firește, nu-l cre-dem (sînt un vechi iubitor de Pa-raschivescu), dar în zîmhetul an-tonianesc al prefeței gîsim o su-gesție veche de cînd lumea, veche de cînd soarele aprinde singele o-amenilor și luncarea lunii tulbură apele și sufletele. Și noi credem, cu autorul, că poetul autentic e un tăl-măcitor de vise, un traducător de idei și sentimente. Poetul e o mare transparență care vibrează, care a-dună și dă după ce a sporit. Crea-torul nu e un individ ci o sumă, o facere prin care auzim viața unei mulțimi și — cîteodată — tălăzul-re unui întreg popor.

Modernismul a pus accentul pe di-ferența a colorat transparența perso-nalității creatoare prin singularitate. În modernism, creația e ceea ce ne desparte de oameni: în umanism ea este ceea ce ne unește.

Pe școlărește se spune: „poetul cîntă...”. De fapt poetul nu cîntă, sau nu face numai asta (o, ce firavă e o voce singură în univers) ci — așa zice — ne face să cîntăm noi înșine.

Căci fiecare om are propria lui Paul Gheorghiu

„Noi cei fără de moarte”

Nu știm dacă vom satisface pe deplin mania eti-chetării conștiin-țioase a unora, a-tunci cînd spunem că M. Davidoglu s-a apropiat prin noua sa pleșă într-un act. „Noi cei fără de moarte” — de o dramă cu profunde implicații filozofice. Și această nu numai din avertisirea pentru întocmirea cata-logelor cu delimitări precise, ci și pentru că împărtășă făcîndu cînda în-tre dramele „filozofice” și cele obi-gnuite, „profane”, este artificială, dog-matică.

Mihail Davidoglu surprinde în stru-ctura sufletească a contemporanului nostru afirmarea dorinței de viață, de fericițe, care se dovedește învîncibilă în fața oricărui încercări ale vieții. Ideea nerărită, ca și omagiul adus sentimentelor omenești care se vîdese a fi mai tari decît moartea, se cristali-zează într-un moment tragic din viața personajelor acestei piese. În clipa cînd în urma unei prăbușiri pa-tru mîneri rîmîn izolați de restul lu-

Miron Dragu

(Continuare în pag. IV-a)

(Continuare în pag. IV-a)

In paginile gazetel:

- Mitica obiectivă — scribit de Al. O. Teodorovici
- La deal — scribit de Ște-fan Luca
- Versuri de Ion Brad, Aurel Covac, Vasile Nicorovici, Emil Manu, George-Radu Chirovici
- Cronica literară (Cronim Șenbuc, „Igontra din rai”) — de Mihail Petrovianu
- Vă mai aduceți aminte? (Pe marginea romanului „E-rotea”) — de N. Moraru
- Francis Villon în romînește — de Șerban Cioculescu
- În vizită la Mihail Solohov — de M. Șkerin

VĂ MAI ADUCETI AMINTE?

Vă mai aduceți aminte de acea zi fierbinte de iunie când ne-au trezit semnalele de alarmă ale posturilor de radio? Vă mai aduceți aminte de acea beție patriotardă a gazetelor fasciste care proslăveau dezlănțuirea celui mai monstruos erim...

el găsește puterea de a împărți pînă, adusă de Corbu, răniților aliați în starea cea mai gravă. Nu-și oprește o farmă. Colonelul Gherasim își ocrotește băatul. Pentru flăcăul acesta și pentru zecile de mii asemenea lui...

Printre tinerii aceia era și Corbu Ștefan, student la Facultatea de psihologie, tînar studios, preocupat pînă acum de probleme teoretice abstracte și de marea lui dragoste concretă pentru frumoasa Oxana. Mărsăluia studentul devenit războinic, mărșăluia la cot cu alții, căci: „In tîmp în care ura trepăle universității pentru a-și da examenul de absolvire...

A dispărut militarul care execută ordinele fără a se întreba de bine și rău. Treptat, luptind cu toată zgura unei mentalități încrustate cu dibacii, smugind din suflet ceea ce obisnuie să înțelege drept bine și rău...

Pe marginea romanului „EROICA”

și sîngețezi li îndeamnă înima. O roare înalt și aici lucrurile s-au răsturnat. Petre Iatagan, acel Petre pe care îl acoperise cu propria manta...

Sinus, dificil, este drumul lui Corbu. În acest semestrie el aruncă în fața ostășilor săi jignirea căsătoriei...

Dar oamenii voiau să trăiască. Așa cum se aflau, încotămînții în zdrăcote, sleiți de puteri, cu sufletul gol. Fidel adevărului vieții, Laurențiu Fulga zugrăvește cu un realism deosebit crud...

Și prin el însuși și în comparație cu romanul „Rădăcinile bucuriei”, „Izgonirea din rai” care adună patru nuanțe apărute separat este un volum bun.

Spre deosebire de roman, „Izgonirea din rai” personajele execută sarcini în funcție de un scop propriu — condiție elementară dar indispensabilă constituției de caracter. Metzler din „Neguțarii de abajurii”...

cu cerințele realismului districte, și apoi, în înțelesul unei consecvențe a observației, a unei rigori în pătrunderea mobilităților sufletului, unită cu un ton obiectiv, dar cu ascuțita sensibilitate...

tipuri de militari. Primul, ostăș pînă în măduva oaselor, om de onoare, de curaj și de cuvînt. Celălalt — demagog, sadic, aristiv, laș. Pentru Condesescu marele act de eroism este tocmai salvarea armatei încredințatei lui...

Personaje multiple, caractere diverse. Călea lui Corbu este călea celor cinstiți. Treceți prin cazanul purificator al suferinței morale și fizice, în fața problemei majore: război sau capitulare — ei răspund omenește optînd pentru viață.

menii fără glorie! se deslușesc chipurile dăltuite parcă în piatră ale ostășilor care au învățat a iubi și a prețui viața după ce de mii de ori au văzut moartea cu ochii. Din aceștia...

Armată română din Cotel Donului la capitulat. Clititorul înlocuiește nerăbdare pagina și se adresează în lectura părților care urmează. Pentru că a îndrăgit pe Măzilu, pe Corbu și pe Iatagan, pe Condesescu și Melin...

Dar încă aici, analizând abia prima parte a romanului, nu ne este îngăduită să trecem cu vederea lipsurile existente. Poziția este deosebită, cînd larg apel la fantazie, înmănușind tabloul lucid cu visul și imaginea delirantă, cînd alături are pierdere din mîna mijloacele folosite și se lasă dominat de ele. Alceasta îl împinge deseori la marginea cederii în nerealism și face să răsună...

— denunțată ca avînd singe „im-pur” — e și ea trimisă la Auschwitz. Micul și nevinovatul ideal al lui Metzler se slăbim în dinții mașinii de opresiune histerică în chestia sau lovitură severă. Pe plan politic, gama de acțiuni ale partidului clasei muncitoare, de la îndepărtarea „istoricilor” din guvern la alungarea monarhiei...

Și Bozdoc din „Nunță în stepă” lucrează cu o metodă aplicată pas cu pas. Drept urmare a zelului de ordonanță cu care-și servește comandantul de regiment, a reușit să evite frontalul, invitîndu-se pe lingă un lagăr de evrei. Ca să se illustreze e nemilos și cu ei și cu populația locală și participă la mină de ură la expedițiile de asărisă, pedesite să nu fie zărită din afară și să poată fi oricînd contestată. Dacă s-ar simți că Metzler se ferește ostentiv de contactul cu fascismul, nu-l arătaze astfel suspiciunea? Acțiunea lui Metzler de ocrotire a familiei trădează o fire cinstită și sensibilă în nedreptățile dar atât de slabă, de fricoasă...

cliteadată accentele unui misticism străin însuși spiritului cărții. Așa se întîmplă atunci cînd imaginea sugestivă a freamărilor întregii armate este însoțită de comentariu crud, ilogic: „Și peste toate trecea sufletul unei suprate deserticului...”. Clititorul se întreabă nedumerit: despre ce fel de deserticătate o fi vorba cînd oamenii pierduți în bezna zăind licărimea primei lumini? De asemenea, insistența deseori exagerată a prelungirii unei scene, monologuri interioare, cugetări pe marginea evenimentelor, repetarea unor situații și atitudini face ca pe alocuri acțiunea să teneze, iar unitatea compozițională să fie slăbită, împetruțită de desăvîrșirea evenimentelor înfrînți în reflectarea chipului simpatice și convingător al comunistului Măzilu se resimte însă dărnica prea mare a autorului care îl înzestrea cu date biografice contrastind cu unele atitudini luate. Nu este vorba de clipele de șovăială, ci de unele situații în care se vădește contradicția între procedeele lui Măzilu și cea experiență de viață și luptă pe care autorul afirmă că ar fi avut-o. Și mai serioasă lipsuri are conturarea caracterului comunist Ion Condrea. Exterior acțiunii la marginea evenimentelor, eroul rămîne un fel de comentator pasiv. Aducîndu-l în cartea, autorul a săvîșit să-l facă participant nemijlocit la desfășurarea evenimentelor pentru că atunci ar fi trebuit să joace unul din rolurile decisive. De aceea, poate, a și recurs la artificii rîrîrii ca să-l scoată din luptă tocmai în clipa cînd ea se începea. Din nefericire, pacatul acesta va rămîne și în celelalte două părți ale volumului în discuție. Alături de Ion Condrea este luptător comunist mai mult din spusele lui și ale altora, dar nu desprindînd aceasta din fațetele lui.

În ciuda acestor lipsuri, partea întâia a cărții se citește cu sufletul la gură. Autorul știe să rezezeze luptă, tipice, să realizeze caractere puternice individualizate, să ridice mari probleme ce zguduie lumea, aducînd în prim plan idei mari și sentimente adînci. Încă din prima parte a cărții, prin logica faptelor și evoluția destinelor, Laurențiu Fulga cheamă la luptă. Iar aceasta nu se termină cu capitularea. Dimpotrivă, abia acum lupta începe. Lupta pentru omie, pentru dreptate, pentru adevăr. Iată de ce vom urmări pe eroi, gîndurile și fațetele lor, deslușind în ele înseși sensurile profunde ale vremurilor trăite, vremi care ne prind de mîna și ne învață și astăzi: Tîne minte!

N. Moraru

Pentru că „Viața românească” are o tradiție pozitivă în elaborarea și discutarea problemelor literaturii contemporane, încercăm un sentiment de nedumerire parcîrînd paginile de critică din ultimile numere. Nici un articol care să reflecte sintetic sau în unele aspecte mai generale fenomenul literar actual. Critica literară, în ultimile două numere (12/1956 și 1/1957), abstează, întrucît întru-măsură deloc neglijabilă încercarea revistei cu mersul evoluției literaturii.

Se pune multă sîrguință în reconsiderarea literaturii dintre cele două războaie mondiale, dar e suficient? Sint analize, în recenzii, cărți vechi și noi (mai mult vechi, din păcate, — e evident, intervine aici și rămînea în urmă revistele la unei reviste lunare), dar de ce nu îndrăgim în viziunile actuale ale recenziei ansamblul literaturii noastre?

Este inexplicabil faptul că „Viața românească”, în paginile careia citim o parte și o parte de bună calitate, e a dîrîci rădăcini în viața contemporană, neglijăză abordarea în plan teoretic a actualității. Numărul de care ne ocupăm descoperă cu mai multă cruzime acest gol. Și totuși spirit asociativ drumul creației unei scriitorului se conformă deosebit în structura literaturii românești, fixînd alți speșifici cîți și filiația operelor în plan național și universal, realizîndu-l filologia și dîndu-i un simț critic bine orientat laurile obscure sau alterabile. Documentația etalată e găsită, poate exagerat de vastă, în

Nici iscusința contabilului complice nu-l ajută. Manevrelor bursiere inspirate inadins de propriul său tovarăș de afaceri, îl fac să piardă șansa de adevăr. Stabilizarea îl dă prima lovitură severă. Pe plan politic, gama de acțiuni ale partidului clasei muncitoare, de la îndepărtarea „istoricilor” din guvern la alungarea monarhiei, îl derutează, îl zdruncină credința în triumful „istoricilor”, al partidelor clasei sale. Și de aceea, dar în orice caz străbătut de mirajului unei cariere politice, reclamă măsură energie întru-o adunare a clubului liberal. Ecol-cuvîntării rămîne pur oratoric. Autoritatea sa declină în propria lui casă, începînd cu „obraznicia” mecanicului de bloc, comunistul Șitoianu care nu admite să fie tratat în servitor, și încheind cu altitudinea familiei care-l abandonează în momentul naționalizării.

Șterilitatea zăberii lui Tohăneanu este concludent demonstrată, fiecare din proiectele sale ratînd. Nu simțim însă în adine dinamica pe care ar trebui să o genereze alternanța dintre speranță și eșec, dramatismul zbuciumului. Al impresia că Tohăneanu ar fi putut îndura numeroase alte încercări de același gen, fără ca să se schimbe ceva el sau ca el puștin, liniile lui morale să se îngroșeze sau să pâlăească, să suporte amprenta condițiilor noi. Ieronim Șerbu l-a conceput ca un tip de egoism lucid, dominator și de fapt robust și deci „nedramatic” prin esență. Nu vreau să spun că trebuia să-l construiești din contradicții.

Noi considerăm că necesar era, mergînd pe aceeași cale a influențelor subtile din nuvelele „Neguțarii de abajurii” și „Nunță în stepă” Ieronim Șerbu să fi indicat și la Tohăneanu nuanțele pe care le capătă trăsurile lui de bază, așa cum le-a fîrîrit el, autorul, și totodată să marcheze încordarea secretă la care este supus întreaga ființă a creaturii sale. Îl rog să-și amintească cum se îngustează și se întunecește universul lui Metzler, cum se dilată pînă la obsesie pe la Bozdoc impulsurile primare se intensifică devenind un motor al conduitei sale. Or pe Tohăneanu, înfrîngerile victoriei aparente sau paleativele pierderile sau cîștigurile de bani, îl lasă egal cu sine, într-un calm, artistic vorbind, placid și care

ION GHICA: Opere — vol I și II

Serban Cioculescu observa nu de mult că Ion Ghica este, alături de G. Sion, ultimul reprezentant al marii generații de la 1848, care, surprinzător, a fost menit să rămînă în patrimoniul literaturii românești printr-o operă de bătrînețe, mult mai viabilă decît ceea ce vîrste tîneră sau mature. De prisos să stîrnuim asupra adevărului acestei observații. Într-adevăr, Ghica a rămas în literatura noastră mai ales prin opera sa de bătrînețe, căci, neîndoielnic, e greu de crezut că scriitorul ar fi ocupat același loc în istoria literaturii noastre prin „Convorbirile economice” (chiar dacă nu lipsite de merite literare), fără, la noi, inegalabilele „Scrisori către V. Alecsandri”.

Genul epistolar pe care-l adoptă cei doi prieteni (Ghica și Alecsandri) pentru a-și evoca „suvenirul” din tînerete nu e deloc străin de spiritul epocii. Îl consacrase încă secolul al XVIII-lea. Pene ilustre ca acelea ale lui Voltaire (în „Lettres de Mammus à Ciceron”) și Montesquieu (în „Lettres persanes”) îi fîuriră modele. Îi dădură prestigiu. La noi, după ce Negruzzi crease precedentul, în a doua jumătate a veacului trecut și alții se întrec în a-l folosi. Chiar în perioada cînd apăreau în „Convorbiri literare” scrisorile lui Ghica, un Alex. Papadopol-Calimah publica, tot în „Convorbiri” și adresate tot lui Alecsandri, epistole de largă investigație a trecutului istoric românesc; tot acolo se redita corespondența dintre „Ne-gruzzi și filozofii, iar altcineva povestea de asemenea în scrisori, despre viața actorilor. Dar numai cu Ghica va atinge la noi epistola desăvîrșirea literară.

Z. Ornea

exprima nădejdea că „alcătuirii viltorilor edili va veni în ajutorul celorlor cu lămuriri largi și un glosar bine întocmit”. Deși de atunci au mai văzut lumina tiparului multe culegeri Ghica, cea „vitoare ediție” dorită de Chendi se lasă așteptată. Cele două volume de „Opere” Ghica, apărute recent la E.S.P.L.A. sub îngrijirea lui Ion Roman, constituie un pas înainte, un bun început în munca de loc ușoară pentru alcătuirea unei edii de opere complete. Decamdăată — după cum se anunță și în nota lămuritoare — noua ediție și-a propus o sarcină mai nădejde și anume de a aduna în două volume ceea ce e mai reprezentativ din scrierile literare ale lui Ghica.

Volumele I cuprinde cele mai multe din „Scrisorile către V. Alecsandri” (ediția din 1887), precum și alte scrisori cu caracter epistolar apărute în presă după 1887 și reproduse de a rite edii postume. Nu era poate rău dacă volumul I ar fi găzduit textul lui Ghica din „Amintiri din viața mea”, care, deși nu se ridică la valoarea literară a „Scrisorilor” propriu-zise, sînt totuși atât de apropiate ca stil și gen. Volumul II, avînd la bază cele trei volume editate de Socec între 1879 — 1880, reproduse aproape în întregime „Convorbirile economice”.

O foarte substanțială și documentată prefață (prin dimensiune și valoare aproape o monografie), la curent cu cele mai noi cercetări în problema Ghica, îl călăuzește pe cititor în cunoașterea ață la remarcabile personalități a scriitorului, el și a opere sale științifice literare. Alături de această doctă glosare cuprinzătoare usurează lectură, alfel, unorii, destul de dificilă datorită marelui număr de cuvinte, azi puțin sau deloc cunoscute. Dar glosarele, deși cuprinzătoare, nu sînt totuși complete. Unele cuvinte ce solicită explicare, nu o capătă. Notăm la înțîmplare din vol. I: iurus (p. 124), preambler (p. 231), sart (p. 235), seraskier, sleau, Chervan, bucea (p. 236), avas (p. 245), slapa (p. 266) etc. Și din vol. II: sarac, sbars (p. 297), crofican (p. 298), helic (p. 303), bibitur, argea (p. 308), risie risiv (p. 309).

De mare folos ar fi fost, cu siguranță, la sfîrșitul fiecărui volum și cîntă un indice pe persoane, lucruri și locații, cum făcuse — deși parțial — Petre V. Hanș în ediția sa. Înscriindu-se ca o realizare a colecției „Clasicii romini” ediția de „Opere” Ghica, oferă publicului, mai ales celui tînar, prilejul să cunoască o parte dintr-o literatură mai savuroasă, din literatura noastră clasică.

NICOLAE JIANU: „Unul de la Neptun”

Prima din cele două nuvele, cuprinse în volumul recent apărut în colecția „Lucașfăru”, se păstrează în păcate în limitele schematicismului, alit de des combătut de critica literară. Scriitorul s-a străduit să antreneze în focal unui conflict restrîns numeroase personaje, și aceasta în detrimentul analizei sufletului omnesc. Accentul cade pe trăsături mărunte, pe icurii verbale sau pe gesturi fără semnificație.

Insuficiența acestui efort este păgubitoare. Acțiunea se reduce la câteva momente al căror dramatism este înăbușit de mulțimea paginilor de un lirism îndoelnic, descrieri lipsite de pitoresc, ca și priviri retrospective, însoțite de observații șterse asupra erolor. Momentele acțiuni apar legate între ele numai prin succesiunea în timp, lipsind acel crescendo emoțional alit de necesar unei sugestive conturări a conflictului.

În cea de-a doua nouă cuprinsă în volum, „Ile II a amuțit”, autorul a realizat dimpotrivă un document de viață, cu unele calități artistice. Această stil clar, aceeași arhitectonică simplă exprimă aici un mesaj călduros și convingător. Se pare că scriitorul a pornit de la evenimentele autentice ale războiului antisovietic, cînd, alit pe front etic și în spatele frontului, se pregătea actul de la 23 August. Nu numai forma nuvelei, care apare ca o povestire la persoana întâi, ne face să credem acest lucru, ci și puterea lor emotivă. Mai redusă ca mărime decît prima nouă, avînd comună însă aceeași temă, — jefiri unor fii ai clasei muncitoare, în luptă pentru cucerirea vieții noi, — „Ile II a amuțit” se caracterizează prin concentrare epozică, ceea ce evidențiază posibilitățile autorului în genul scurt.

Pavel Ruxăndolu

Viața Uniunii Scriitorilor

Secția de traducători invită pe scriitorii la inaugurarea unei conferințe, vineri 1 martie, ora 18, la Casa Scriitorilor „Mihail Sadoveanu”.

Vor citi poezii TUDOR ARGHEZI și AL. PHILIPPIE.

Răsfoind revistele

Critica în „Viața românească” nr. 1-1957

scriturilor și opera sa etc., utilizînd acum veritabile instrumente științifice de analiză. În numărul recent al „Vieții românești”, Ștefan Jolescu publică studiul „Hortensia Papadopol-Bengescu”. Criticul reface cu pătrundere analitic creației unei scriitorului se conformă deosebit în structura literaturii românești, fixînd alți speșifici cîți și filiația operelor în plan național și universal, realizîndu-l filologia și dîndu-i un simț critic bine orientat laurile obscure sau alterabile. Documentația etalată e găsită, poate exagerat de vastă, în

o serie de romane și nuvele (antume) să fie analizate în partea a doua, o prezentare expozitivă stergîndu-se raporturile între biografie și creația prozavizată. Deruta e posibilă pentru atîtor care se pierde sentimentul succesiunii operelor, deci și al evoluției personalității artistice. În favoarea unei analize, e drept foarte fine și interesante, a celor mai bune lucrări.

O evocare plină de culoare a prozei de incertă a lui Eusebiu Dumănilor o întreprinde Dumănilor Micu. Vera Călin derusește cu finețe caracteristicile studiilor de literatură universală ale lui G. Călinescu (reconstruirea atmosferei epocii din textul literar, arta de portretizare, deduce-

C. I.

Ieronim Șerbu: „Izgonirea din rai”

Cronica literară

cu cerințele realismului districte, și apoi, în înțelesul unei consecvențe a observației, a unei rigori în pătrunderea mobilităților sufletului, unită cu un ton obiectiv, dar cu ascuțita sensibilitate...

Nici iscusința contabilului complice nu-l ajută. Manevrelor bursiere inspirate inadins de propriul său tovarăș de afaceri, îl fac să piardă șansa de adevăr. Stabilizarea îl dă prima lovitură severă. Pe plan politic, gama de acțiuni ale partidului clasei muncitoare, de la îndepărtarea „istoricilor” din guvern la alungarea monarhiei, îl derutează, îl zdruncină credința în triumful „istoricilor”, al partidelor clasei sale. Și de aceea, dar în orice caz străbătut de mirajului unei cariere politice, reclamă măsură energie întru-o adunare a clubului liberal. Ecol-cuvîntării rămîne pur oratoric. Autoritatea sa declină în propria lui casă, începînd cu „obraznicia” mecanicului de bloc, comunistul Șitoianu care nu admite să fie tratat în servitor, și încheind cu altitudinea familiei care-l abandonează în momentul naționalizării.

Șterilitatea zăberii lui Tohăneanu este concludent demonstrată, fiecare din proiectele sale ratînd. Nu simțim însă în adine dinamica pe care ar trebui să o genereze alternanța dintre speranță și eșec, dramatismul zbuciumului. Al impresia că Tohăneanu ar fi putut îndura numeroase alte încercări de același gen, fără ca să se schimbe ceva el sau ca el puștin, liniile lui morale să se îngroșeze sau să pâlăească, să suporte amprenta condițiilor noi. Ieronim Șerbu l-a conceput ca un tip de egoism lucid, dominator și de fapt robust și deci „nedramatic” prin esență. Nu vreau să spun că trebuia să-l construiești din contradicții.

Noi considerăm că necesar era, mergînd pe aceeași cale a influențelor subtile din nuvelele „Neguțarii de abajurii” și „Nunță în stepă” Ieronim Șerbu să fi indicat și la Tohăneanu nuanțele pe care le capătă trăsurile lui de bază, așa cum le-a fîrîrit el, autorul, și totodată să marcheze încordarea secretă la care este supus întreaga ființă a creaturii sale. Îl rog să-și amintească cum se îngustează și se întunecește universul lui Metzler, cum se dilată pînă la obsesie pe la Bozdoc impulsurile primare se intensifică devenind un motor al conduitei sale. Or pe Tohăneanu, înfrîngerile victoriei aparente sau paleativele pierderile sau cîștigurile de bani, îl lasă egal cu sine, într-un calm, artistic vorbind, placid și care

de datorita de a se ridica împotriva omului chiar cînd luptă cu o forță pentru moment superioară. Nu poftă însă să nu înțelebi de ce nu a căutat să-și lărgască cercul antificat, luptînd mai mult sau mai puțin izolat, un comunist, fie și fără puțin regate cu partidul. În „Nunță în stepă” Avram organizează totul revolta din lagăr, Ion Șoldatul care trece de partea departelor și a partizanilor din instinct de dreptate, sau comandantul lagărului, Timiraș, care refuză să fie complice la asasinat, sînt niște siluete fantomatice și cam convenționale ca să le considerăm individualități. Pavel Șitoianu, mecanicul din blocul lui Tohăneanu, apare mai des în fața noastră în „Viflul de aur”. Aportul lui de dezvoltarea nuvelei se rezumă la cîteva cîntecuri scrise de Tohăneanu, cu Trălu în curaj în aceeași casă cu explozatorul, dar la substația dragostea fidelă în jurul căreia îl cîmpăruie rochie cu ostensivă este o antiteză la stilul de viață „de la etaj”, un simbol cam faci de care s-ar putea lipsi proza matură a lui Ieronim Șerbu. Șitoianu spune la rîstimpuri că e comunist, că nici munca lui profesională și nici cea politică nu-l mulțumesc. Atunci de ce se încadrează ca activist alit de fierzu? Pentru că autorul avea nevoie de el la subso, în scop decorativ. În „Izgonirea din rai” funcția lui Șitoianu, invizibilă dar torturată pentru Tohăneanu, e răspunde de activitatea politică a fabricii din partea romanului și tot el e prezent la naționalizare — e originală. Tînd seamă însă de prima parte, a existenței sale inexistente artistice, cu un fîm să nu conchidem că oricare altul în locul lui s-ar fi achitat la fel de bine în postura arătată. Popa, președintele comitetului de întreprinderi, și în genere chipurile incidente de muncitori sînt mai vii fîndu-se se reflectă într-o acțiune sau alta în ciocnire directă cu Tohăneanu. Totuși în comparație cu tipul slugaric al lui Chiriac, cu acela impetent, flegmatic, al contabilului Smărăndache, al caragialescului Jurubiță, seria muncitorilor, a interperior noului este limită de acea pregnanță care ar fi dat un caracter mai concret și tumultuos forțelor ce adoborît, prin Tohăneanu, capitalismul.

Mihail Petroveanu

La deal

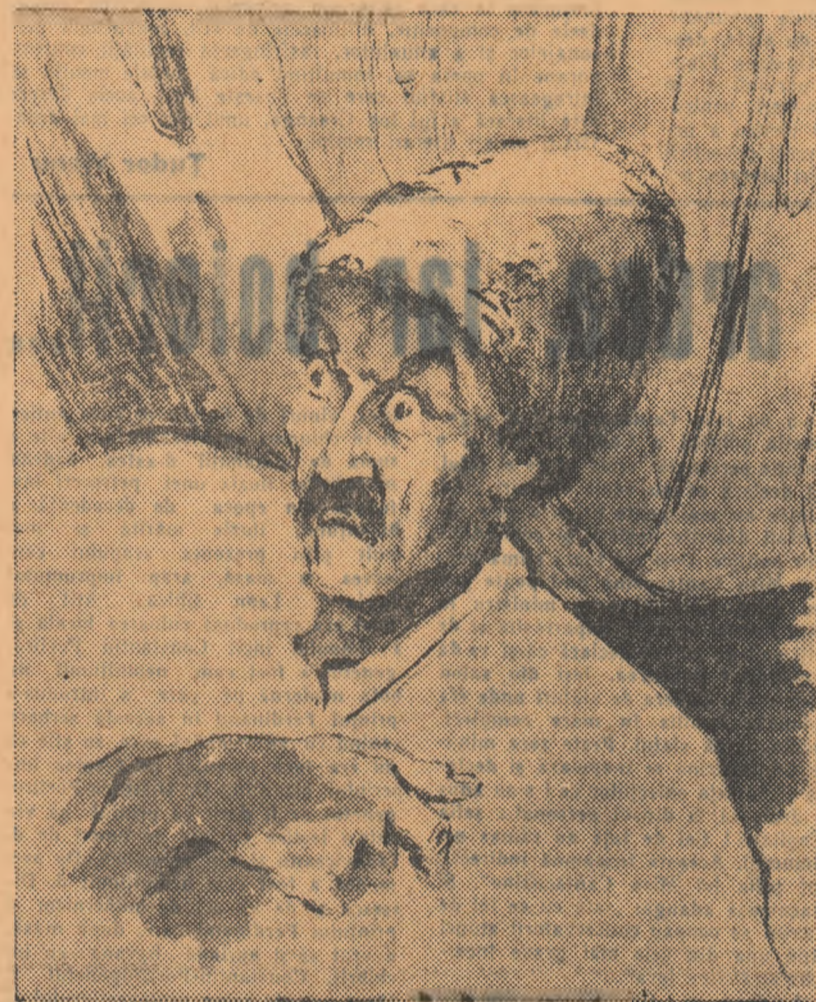
Înainte de a trece podețul, în pragul hulei, Simion Tornea opri, din obișnuință, caii. Toți cărașii lăceau la fel. Cîrmeau spre dreapta, sareau din sanie, tropăiau să se dezmoștească și aprindeau o țigară. Popasu se dovedea întotdeauna tre-buincios. O cureuță slabă, un cui desprins ori chiar pînă, neajunsuri în felul cum ai așezat încălțătura, cereau, ici-colo, poltriviri. Incepea doar hula, sîtușul greu și parca nesfîrșit, pînă în virful dealului, la troița, suș pe care năuși să-l faci fără opriți, cu mîna scurt pe frîul calului din dreapta, lingă prăpastie, îndemnînd animalele cu blîndețe amestecată cu porunca aspră. Dacă scapă la vale carul, nu-l mai oprește nici o putere din lume și se prăpădesc toate. Întîmplări cumplite cu hoți, farmece, se povestesc în seri lungi de sezoatoare, și, ca un făcut, mai toate cite-s, sint legate de hula Troiei. O încredințare de drumuri, aici jos, la podeț, unde s-a oprit Simion. Adică două drumuri, amîndouă tăind pădurea, unul care-l aduce odată pe zi pe poștaș de la gară, al doilea din par-chetul din pădurea Cocos, împărțit cu comunei lor. Simion vine de-acolo. Credea că o să poată ajunge mai repede cu sania și va apuca să înfrunte suișul hulei încă pe lumină. Cum s-a gîndit, cum nu s-a gîndit, lîngă nici cum nu i se pare acum. Încă înainte de a ieși din pădurea Cocos l-a învîl-tit întinericul, s-a lăsat și frigul, iar caii, opintindu-se în hamuri, abia iz-butesc să urnească sania.

— Nu trebuia să încerc doi metri, mai bine lăsam pe mine.

— Aruncă țigara într-o parte și scûipă amarit.

— Pînă mîne le-ar fi luat...

De jur-împrejur nu se auzea nici un zgomot, cît de mic. În fața se deslușea, cu tot întinericul, conturul neregulat al dealului Troiei, despicat la mijloc, acolo unde era clădit pe vremuri un schit călugăresc, acum la pămînt, năpădit de lăstărișuri. Simion, ca și alți oameni din sat, a cărat și el cărămizi acasă, de și-a făcut un cuptor de copt pîine. Pe locul vechi-lui așezămînt vine odată pe an popa și ține slujbă, la Troița ridicată în vremea războiului mondial, acum patruzeci de ani, de niște soldați străni. Numele lor sînt înscrise pe lemnul înnegrit de timp, nimeni însă nu le ține mînt. La o aruncătură de piatră drumul se desparte din nou, în trei părți, loc unde se face încă un popas femeinic, unde trebuie să pregătești coborîrea în sat. Simion s-ar vrea cît mai curînd acolo, și-și dă seama că-nțotdeauna simte aceeași neliniște aceeași neînțeleasă teamă, în pragul hulei, a drumului care șerpuiește ur-cînd și care din loc în loc îți dă senzația că n-ai făcut nici un pas înainte și că te pomeniști din nou pe locul de unde ai plecat. Mai cu seamă cînd faci drumul noaptea și, la cotiturile repezi, dai de șase meri pădureli, care seamănă ca niște gemeni. Drumul urcă mereu, plepșit, ră-gușești îndemnînd vitele și capătul lui se îndepărtează parcă.

Deșen de ALEXANDRU AVRAMESCU

Mai ocoli odată carul, trase de coada toporului atîrnat sub loitre, într-un inel de fier, zornăi lanțu mai mult ca să audă ceva deosebit în tăcerea înghețată dimprejur și pași în calea calor. Lovi înelul sub palma peste grumazul bălanului, cînd își dădu seama că-i cald. Își aruncă coșul de pe umeri peste lemne, căușînd un capăt de frînghie ca să-l lege, să nu cumva să cadă locmai la urcus.

— Hai, cășiorilor!

Sania înțepită e mișcată din loc abia după ce Simion smucește caii în sîfîng. Tăpîile lute trosnesc și, curînd, caii, care sînt și ei cîtă-șteaptă o treabă peste măsura de grea, de care nu pot scăpa, încep să urce. Bocăniul pe scîndura răsunaătoare a podului mai stăruie călătorind peste vîgăuniile din pădure, cînd Simion gîhește în întineric coroana rășchirată a celui dintîi măr păduret.

— Mai sint cinci.

Părerea de rău că a încărcat de două ori mai mult ca altădată începe să se destrame și în locul ei se umple sufletul de multumire, ce-i drept umbrit într-o privință de o grijă. Să nu cumva să afle Vințeluru că l-a împu-ținat din grămadă lui de lemne.

— Dacă m-o fi văzut cineva?

Chibzuînd, Simion își spuse că n-are de unde să afle Vințeluru, pen-tru că și-a însemnat bine lemnele luate din grămadă acestuia și pînă mîne dimineață, acasă, are tot timpul să le crăpe și, chiar dacă Vințeluru și-a însemnat lemnele, cum are să mai poată dovedi?

— Numai de-aș ajunge acasă o-dată!

Trezit brusc din gînduri, strînge mai tare dirlogii. I se pare că nu înțepit să sovăie caii. N-are însă cu ce-i îndemna.

— Unde mi-o fi uitat bicul?

Cum de l-a uitat? Nici nu știe unde l-a uitat; încearcă să-și depene cît de cît, ce-a putut face cu bicul, unde l-a așezat ultima dată. În pădure? Greu să-și aducă amînte. Acolo lucra pe rupte, cu urechile ciulite, de teamă să nu dea cineva peste el furînd din grămadă vecinului; și cu grăbă, ca să iasă cît mai repede la drum, să se vadă cu carul în curtea lui, la adă-postul porții înalte, în fundul ogrăzii, despicînd cu secura lobelele netede de fag. Și nu se poate deprinde cu sentimentul că în sania pe care abia o trag caii este lucru străin, lucru înstrăinat. Și știe că oricine ar veni acum și i-ar spune: — Sint lemnele mele, de ce le-ai furat? el n-ar putea nimic răspunde. Hoțul e singurul care

n-are nici cel din urmă drept. Oricine are puțînța și țaria să spună: e al meu, de ce-ai furat? El nu poate. Hoțului oricine îi poate cere socoteala de fapta lui. Lucrul de furat e cel mai puțin al hoțului. Ar vrea să se lepede de acest sentiment, care acum cînd se sfarmă să gîhească unde și-a aninat bicul, îi zgîrie inima, așa cum zgîrie zăpada, înghețată — tun, marginile tălpilor la sanie.

— Unde l-am lăsat?

E sigur, că l-a aninat. Ca prin ceață își amintește că l-a aninat undeva sus, pentru că s-a întins ridicînd co-diriștea deasupra capului și pleasna a lovit o crenguță și în ochi i-a căzut pulbere măruntă, înțepătoare, de nca. U simte încă pe pleoapa fierbinte.

— Și dacă e așa... de aninat l-a aninat numai la grămadă lui Vințeluru. Acolo s-a grăbit, a aruncat repede lemnele, unul peste altul, la întîmplare, și nu-

Intr-adevăr, făna se deosebea de a lui.

— Vezi, Simioane? Da' ne-om mai socoti noi!

— Sî-o vorbă aruncată de un bătrîn care-i luase parte lui Vințeluru: — Tormeni! aștia nu se dezbară de nărau.

Povestea era veche. Dintr-o faptă ne-cugetată a unui vîr, Tormenilor le-a crescut, ca un aluat bine dospit, faima de oameni hrăpăreți, lacomi. A fost de ajuns un mărunt și satul n-a uitat.

Adică, vîr știm noi ce puteți. Vărul lor a îndrăznit într-un rînd să aduca acasă fîn din lineța satului vecin.

— Și altă vorbă usturatoare:

— Te pomeniști că nici clăile de grîu nu le mai putem de-acum lăsa pe cîmp...

— De pe acum o să încep să-mi numără știuleții de porumb.

vestea cu făina! Cîțiva ani l-au tot înțepat, așa pe departe, cu zicători, cu împunsături. Se pomenea că a-tunci cînd credea c-au uitat, unuia i se năzărea să scape o vorbă de ardea locul pe care ședea și toată voia bună se ducea dracului.

— Cine-m-a pus să mă lăcomesc?

Simion nu se poate împotrivi nevoii de a arunca o vorbă celui care nu vrea să se arate și despre care-i încredințat că-i Vințeluru. Să-i spună ceva, orice, acum cînd vine ultimul merșor la rînd, și poate să oprească sania, să-i explice că el nu cu rîul, că nu cu tot dinadinsul s-a lăcomit, da-i dă înapoi toate lemnele, le cunoaște pe dinafară (asta-i, și el le cunoaște) și:

— Nu cer nici o plată pentru că-răușile!

Că el, Simion, s-a gîndit că poate vecinul n-are lemne și i-ar prinde bine, cu un drum, să-i aduc cîteva, așa pe nimica, mă rog, ca între vecini, tot am făcut un drum.

Simion simte că se înroșește. L-aude parcă pe Vințeluru și-i vede surșul batjocoritor, dezvelindu-i dinții albi, ca dați cu făna.

— Și un orb vede, Simioane! Ru-șinea n-o poți răscurpăra.

Simion oftează. I s-a lăsat o greu-tate pe piept. Abia poate răsufla. Din obișnuință îndelungată, nu lasă cai de dirlogii, și-i vine mai ușor așa, simțîndu-și caii încălzii, apropiați, caii pe care el i-a împovărat peste măsură.

— Ce mai așteaptă? se întrebă el, simțîndu-l în spate pe vecin. De ce nu spune ceva?

Caii se încovoale din nou în ham. Simion mai mult simte decît vede cel de al șaselea măr păduret și Troi-ța deseminîndu-se în zarea lăptoasă a nopții pe ducă.

Sania înscrie din nou o jumătate de cerc.

Simion n-are însă curajul să se în-toarcă înapoi să vadă.

E pe de o parte ușurat că vecinul n-a încercat să-l lovească, iar altfel îi e și mai greu. De vorbe îi e mai teamă și bucuros ar face cale întoarsă să pună la loc lemnele așa cum au fost și să-și ia bicul.

Caii s-au oprit, știînd de ani de zile datina, mirați că stăpînului nu sare ca altădată să le arunce pe spinare pă-turile.

Stăpînul stă nemiscat, cu capul plecat, cu privirea ațintită în pămînt, cu spatele la el. Așteaptă...

Într-un tîrziu, își ridică cu greu fruntea, ocolește cu privirea creștele copacilor și îndrăznește:

— Apoi, vecine, vezi...

Nimeni nu-i răspunde.

Simion se întoarce ca fulgerat.

Ceea ce i se păruce un om, vecinul său, era coșul. Alina la coada sa-nie, slăbit din legătură...

— Nărau urit...

— Și-ar mîncă și... doamne lărtă-mă...

Simion ar vrea să se oprească, fle și numai pentru o clipită, să-și ștergă nădușala de pe frunte, căciula îi înțepa fierbinte limbele, dar nu-i dă răgaz urcușul; caii s-au gheboșat și și-au aplecat capul pînă la pămînt, sania înscrie pe zăpada urme late, lucii.

Deasupra, cerul și-a schimbat cu-loarea în lăptos-murdar.

— Nu mai e mult. Răsare luna!

Simion rostește tare ultimele vorbe și se bucură. Uitase că la cai poate să și strige. Cîvințele sunau ciudat în tăcerea adîncă a pădurii și Simion se biestemă că a fost atît de buluc de a uitat bicul, acum, cînd se apropie al cincilea măr păduret și partea cea mai grea a urcușului, alături de coasta repezită, neagră ca smoala, care se cascade în dreapta.

Caii se întorc ocolind al cincilea morșor. Cotitura e atît de lute încît sania — niciodată lui Simion nu i s-a părut așa de lungă — cu caii, zăgrăvose pe zăpada, albă de lună, o jumătate de cerc.

Simion vrea să îndemne din nou caii. Cel din stînga îl strîmtoarează pe vecin și pînă la marginea prăpastie-nu este mai mult de o palmă, poate nici alt. Și lui Simion îi trec prin mînte bicul și crenguța lovită de pleasna, loțofăcea de la moară și ru-sinea vorbe or înghițite pe drept, cele șaisprezece bucați de fag, albe-gălbui căi-îngreunată sania.

— O să ne socotim noi.

Simion întoarce capul. Coada sanie-nie se îndreaptă. Lui i se pare că ci-neava s-a ascuns repede după sanie, rotîndu-se odată cu ea, pesemne ferîndu-se de el. Mîna îi se înțelează de frîu și îndemnul pe care vroia să-l arunce calilor, să o ia pe sîfîng, îi înghețea pe buze. Întregește, fără să vrea, pe cel care s-a pîit după car și-i deosebeste scîrțîiții bocancilor. E îmbrăcat cu coșoc, cu blana în afară. Drumul în fața se strînge cum i se strînge lui răsuflarea în gîlle.

— M-o pîndit cineva!

Ar face doi pași înapoi, să apuce secura, îi și simte în palmă coada lucioasă, familiară, dar calii nu ascultă și sania, dacă se răstoarnă, îi toro-pește înții și-nții pe el. Cel care se ascunde nu-i prost să-l piardă din ochi și ajunge (asta e mai sigur chiar decît faptul că el n-a greșit la număr) el înții la topor, dacă nu cumva are. Și nu atîrnat într-un inel, legă-nîndu-se între roți, ci la îndemînă!

Nu degeaba vorbesc alitea și-alitea oamenii despre hula Troiei. Oamenii de treabă care veneau de la țîrg, cu banii căpătați pe-o vacă sau pe purce... cine le mai știe de nume...

Simion și-adevă amînte că Vințeluru i-și vecin, că desigur e-a vechiat toată dimineața, pe fereastră cîmnel.

Nu degeaba vorbesc alitea și-alitea oamenii despre hula Troiei. Oamenii de treabă care veneau de la țîrg, cu banii căpătați pe-o vacă sau pe purce... cine le mai știe de nume...

Simion mai simte, fără să îndrăz-nească însă să meargă pînă la capăt cu gîndul, că orice i-ar face Vințeluru, satul n-o să-i dea dreptate lui, lui Simion.

— Hoțului nu-i strică o bălate bună. Cît de greu au uitat oamenii po-

Salonul roșu

In Peleş e salonul care
Doar în măfășuri ca de soare
Și-ascunde zidurile sale,
În mari covoare-orientale.

Oglizile venețiene
Cu ape clare prind să cheme
Privirea, lin, spre colonade,
În dosul marmorelor cade

Perdeaua de Damasc, ușoară,
Argintul doar de-aici din țară
Bătut e-n ținte și cereci
Plătît-a Bărgăganul aur

Pentru armurile-n șil maur,
Și narghilele și ibric
Sinaia, 1954.

Făcute-n Orientul mic
Covorul mare sub picioare
Cînd îl s'mțim acum nu pare
Nici lan de macii roșii plin,
Nici joc de flăcări pe rubin.
Cînd raza în vitrai se frînge
Covorul e ca un lac de sînge.

Un glas răzbate, surd, din noaple:
„Făcut e-n nouă sute șapte
Acest salon samandicos,
E fruct din anul singeros
Cînd robii și-i ucise domnul...”

Salonul roșu — o, salonul!
Ion Brad

Uitați-vă, furnalele cum suie...

Uitați-vă, furnalele cum suie
Spre cer maiestruose colonade
Și holta cum închipuie arcade
De transparentă marmură albăstruie.

Cînd inserarea ca o piclă cade
Priveliștea aceeași o contemplant
Și parca m-aflu-n fața unui templu,
Iar stelele — feerice cascade —

Cînd flacăra de aur le irumpe
Pulverizîndu-se în miș de ape,

Cu-a lor podoabă ochiul să-l adape,
Par un teazur viu de pietre scumpe.

In orice parte ochii tăi aruncî-ți
Vrăjît adînc de omenescul fremăt
Și de-al naturii săpînite gemăt,
Natură e un timpuriu vast al muncii...

Iar, pe frontonul lui strălucitor
Al revoluției elern străfulger
A-ncremenit, cu litere de fulger:
„Cei leneși să se ducă unde vor!”

Aurel Covaci

O, Kenia!...

Cu trupuri de piatră suclă, de stînci,
Giganți în zări africane
Se-nalță pe scări de torente adînci,
Ale piscului mari bastioane.

Și sus peste piscuri — un veșnic ghețar!
O, Kenia, Kenia, Kelimanjar!

Pe lanțul ce suie granitul spre nori,
În romburi și octoedri,
S-așterne-o hlamîdă de bambus, de flori,
De păduri triumfale și cedri.

Visam atunci sub ceruri pastorale
O cameră cu cărți și cu covoare
Și tinerțe-n visul meu murea,
O pasăre cu aripi mari de soare.

Acolo-am seris pe cîmpurile sure
Cu sînge cald poemul altei ere
Și parca manuscrisul mi-l băteau
Dactilografe, trei înaltre.

Volumul asta-i rupt din carnea mea
Prin bălțile cu lipitori și broaște,
Dac-ați privi la prietenii de luptă
Pe fiecare frunte l-ați cunoaște.

Visam atunci sub ceruri pastorale
O cameră cu cărți, un foc cuminție,
Și pentru visul asta-naripat
Mergeam prin veacul șubred înainte.

L-am scris atunci cu fiecare rană
Și vreau acum, cînd bate-n gemamuri luna,
În camera cu cărți și cu covoare
Să ardă focul cald întotdeauna.

Și-alături, gîndul călător prin ani
Să-nfirze cu orele ușor
Cînd duce-n păr tot aurul din lume
Copilul meu, cu carlea, pe covor.

Vasile Nicorovici

Prietenii de luptă

Visam atunci sub ceruri pastorale
O cameră cu cărți și cu covoare
Și tinerțe-n visul meu murea,
O pasăre cu aripi mari de soare.

Acolo-am seris pe cîmpurile sure
Cu sînge cald poemul altei ere
Și parca manuscrisul mi-l băteau
Dactilografe, trei înaltre.

Volumul asta-i rupt din carnea mea
Prin bălțile cu lipitori și broaște,
Dac-ați privi la prietenii de luptă
Pe fiecare frunte l-ați cunoaște.

Visam atunci sub ceruri pastorale
O cameră cu cărți, un foc cuminție,
Și pentru visul asta-naripat
Mergeam prin veacul șubred înainte.

L-am scris atunci cu fiecare rană
Și vreau acum, cînd bate-n gemamuri luna,
În camera cu cărți și cu covoare
Să ardă focul cald întotdeauna.

Și-alături, gîndul călător prin ani
Să-nfirze cu orele ușor
Cînd duce-n păr tot aurul din lume
Copilul meu, cu carlea, pe covor.

Emil Manu

Podoabe pentru sufletele semenilor

Trecere albă și pură, copilăria mea
S-a mistuit pe drumuri ca un șirag de care...
Mi-e greu, de parcă înțîia oară te-aș vedea,
Cenușă risplînd în iarbă și uitare.

Fluturi mari de nîmberie în aer vibrau,
Fete multe cîntau pe un deal,

Toamna, cîneva alunga cocorii și ei plecau
Iarna, teji mă priveau cu ochi de cristal.

Vintul avea miros de timp și de stele
Cînd spăla mînuși, lucrul cremenii lor.
Copilul ținea; presimțea și va turna inele
Podoabe pentru sufletele semenilor.

George-Radu Ohirovici

MITICĂ OBIECTIVU

O poreclă bine aplicată e cam greu s-o dezițpești de pe om. Justificată sau nu, odată intrată în mîntea apropiatului, ea nu dispare îndeobște decît odată cu ființa fizică a poreclatului. Se înțelege că asta în cazul tînd e un om netrînsat, un anonim, un quidam, un unus multorum. Dar dacă se brodește a fi un om cu vază, bărbat de stal, artist sau mare general, nu scapă de poreclă nici după moarte. Și nu vorbesc de acele porecle care nu fac decît să sporească strălucirea unui nume, cum ar fi Cel Mare, Cel Bun, Cel Frumos, etc. Mă gîndesc mai ales la acele care înțierază personalul, perpetuîndu-i greșala sau defectul care a provocat porecla de-a lungul veacurilor spre a lui jalnică sau veselă pomenire. Așa e între altele cazul mareșalului Marmont, duce de Ragusa. După ce l-a trădat pe Napoleon, malțiozitatea parizienilor a scornit verbul ra-guser (a raguză), care și astăzi luseamnă a trăda. Istoria Roma-nilor e plină de doveză că mulți bărbai puternici și tenuși pe vre-mea lor ar fi intrat într-un de-plin anonim, dacă pîrdinca de poreclă nu i-ar fi remorcat pînă la fîrmul epocii noastre. Așa, de pildă cîți dintre noi am mai ști astăzi ce-a făcut și ce-a dres ca împărat al Claudiusi Tiberius Ne-ro, dacă poporul roman nu l-ar fi grațificat cu porecla de Caldius Biberius Metro, din care aflăm cu certitudine că era bețiu?

Deocamdată, Mitică al nostru nu intră în nici unul din aceste cazuri ilustre. Dar știînd sigur că el a aflat că genul nu decît o lungă răbdare și cum ne-a declarătat față de marțori la o petrecere că e crede orbește în această ve-che și înțeleaptă maximă, pentru orice eventualitate, am redactat și introducere de mai sus.

În cele ce urmează nu vom stăru-i prea mult asupra personalității, în devenire încă, a lui Mitică. Ceeo ce ne-am propus a na-ra e numai un amănunt, mai mult anecdotic al vieții sale. Mi-

lică a izbutit, prin mijloace pro-prii, să-și facă uitată porecla ce-ru, ce-i drept însă, i-a fost pe loc înlocuită cu alta. Pînă ieri i se spunea Mitică obiectiv; de ieri, nu i se mai spune decît Mitică-Ploscă. Căzul, dacă n-o fi el unic, trebuie să recunoaștem că e rar.

E timpul să spunem că Mitică n-a atins încă vîrsta majoratului roman (major vîgînii cinque an-nis). Prematur ajuns însă la mar-turitatea de adulț, scrie articole de acerbă critică literară pe care le prezintă regulat unei mari re-viste săptămînale. I s-a spus obiectiv, pentru că nu l-a intim-plicit niciodată să încredințeze un articol secretarului de redacție jură să-i spună, ne varietur; — Nu știu dacă redacția e de pă-rereea mea, dar cred că nu poate nega nimeni că eu sînt totdeauna obiectiv.

Așa i-a țesit porecla.

Cu toată obiectivitatea lui de nimeni contestată, în decurs de un an și mai bine nu i s-au pu-blicat decît două articole și acele de istorie literară, nu de critică. Dar asta nu-l descuraja.

Nu mîna sunat ceasul, se plîngea el amicilor. Sinceritatea și obiectivitatea nu sînt apreciate, Numai societăți de auto-admira-ție! Asta este!

Făptura lui athletic, părul creț și des, fruntea-i îngușă, buzele subțiri și musteața galică, îi dă-deau o înfățișare severă care ca-dra de minune cu senințele-i ră-toase, rostite cu o voce hlăjînd-tolusă, de bas cantabil. Lăsat o-dată, din nebițare de samă, să asis-te la o ședință redacțională, își luase obicei să intre nechemat la adunările comitetului de re-dacție unde nu se știa să-și ex-prime părerile neruțătoare, dar obiective. La ultima ședință la care a luat parte, Mitică părea distrat. Nu urmărea lectura. Se citea o noulă. Fețele ascultători-lor exprimau o mare și sinceră admirație. Cel care citise ajunse-se cu cititul la un pasaj în care era vorba de niște vîntători care se adăpostiseră în casa unui pă-

Și-i spuse numele.

La auzul acestui nume, pe care socot de prisos să-l articulez, Mi-tică roși pușin, dar mingîndu-și musteața galică, conchise:

— Dacă ați avea curaj și obiec-tivitate, i-ați atrage atenția mae-strului că de data asta a greșit-o!

— A se slăbi, Mitică!, inter-veni secretarul de redacție, cu re-plica suflată de umbra lui Cara-gigale, talăd prezumtu al tuturor Miticilor de pe glob.

Mitică părăsi redacția indignat. De-atunci nu i s-a mai spus decît Mitică-Ploscă.

Indignarea l-a trecut, dar pore-cla l-a rămas.

Al. O. Teodoreanu

Catedră și Condei

(Urmare din pag. 1-a)

matel, cu toată sinceritatea: „scriitori de vagoane”. Intr-adevăr, exista la Catele-terată atribuția unui firinar cu tibisii. Pe vagoanele de marfă, încăr-cate de porîre, omul cu felinarul de mină, scria pe el: Buhuși, sau, de pildă, Craiova.

As fi vroit să spun că nici noțunea de scriitor nu e cu mult mai clară decît aceea de ziarist. Ce mi-i una și ce mi-i alta și ce incompatibilitate ar putea să fie între două indeletnicii ale același scule, vocabular, peniță și hirtie? Verbele, propozițiile, substantivele, nu-s tot aceea?

S-a zis că redacția și individualitățile ei uzază și tocesc individualitatea. Nu se vede cîtă mai multă individualitate incupe într-un capitol decît într-o știre sau telegramă, în proza de lung metraj decît în articolul scurt, de baso-relief, în domnul din foliole decît în băiatul grăbit să alerge ani de zile după un subiect cu o viață de un ceas, cît ține lectura unui ziar. Ba se pare că osteneala instanțelor a ziaristului e mai aspră decît a senorului comod instalat, cu venituri de editură asigurate, fudul, superb, fîfnos și stilizat cu nazuri. Din practică și subiectiv, sint incredințat că orice ziarist cu oarece migză-n călimară, e un scriitor și poate că și o valoare, dacă nu s-ar înfîlma de zicale. Redactarea unei gazete, promptă și fulgerătoare, e un excelent exercițiu de condei. Dacă ziaristul poate să fie un scriitor, scriitorul — în schimb — e rar un ziarist și un bun ziarist.

Cartea începe de la ziar, nu de la cartea ziarul.

T. Arghezi

La deal

De jur-împrejur nu se auzea nici un zgomot, cît de mic. În fața se deslușea, cu tot întinericul, conturul neregulat al dealului Troiei, despicat la mijloc, acolo unde era clădit pe vremuri un schit călugăresc, acum la pămînt, năpădit de lăstărișuri. Simion, ca și alți oameni din sat, a cărat și el cărămizi acasă, de și-a făcut un cuptor de copt pîine. Pe locul vechi-lui așezămînt vine odată pe an popa și ține slujbă, la Troița ridicată în vremea războiului mondial, acum patruzeci de ani, de niște soldați străni. Numele lor sînt înscrise pe lemnul înnegrit de timp, nimeni însă nu le ține mînt. La o aruncătură de piatră drumul se desparte din nou, în trei părți, loc unde se face încă un popas femeinic, unde trebuie să pregătești coborîrea în sat. Simion s-ar vrea cît mai curînd acolo, și-și dă seama că-nțotdeauna simte aceeași neliniște aceeași neînțeleasă teamă, în pragul hulei, a drumului care șerpuiește ur-cînd și care din loc în loc îți dă senzația că n-ai făcut nici un pas înainte și că te pomeniști din nou pe locul de unde ai plecat. Mai cu seamă cînd faci drumul noaptea și, la cotiturile repezi, dai de șase meri pădureli, care seamănă ca niște gemeni. Drumul urcă mereu, plepșit, ră-gușești îndemnînd vitele și capătul lui se îndepărtează parcă.

Mai ocoli odată carul, trase de coada toporului atîrnat sub loitre, într-un inel de fier, zornăi lanțu mai mult ca să audă ceva deosebit în tăcerea înghețată dimprejur și pași în calea calor. Lovi înelul sub palma peste grumazul bălanului, cînd își dădu seama că-i cald. Își aruncă coșul de pe umeri peste lemne, căușînd un capăt de frînghie ca să-l lege, să nu cumva să cadă locmai la urcus.

— Hai, cășiorilor!

Sania înțepită e mișcată din loc abia după ce Simion smucește caii în sîfîng. Tăpîile lute trosnesc și, curînd, caii, care sînt și ei cîtă-șteaptă o treabă peste măsura de grea, de care nu pot scăpa, încep să urce. Bocăniul pe scîndura răsunaătoare a podului mai stăruie călătorind peste vîgăuniile din pădure, cînd Simion gîhește în întineric coroana rășchirată a celui dintîi măr păduret.

— Mai sint cinci.

Părerea de rău că a încărcat de două ori mai mult ca altădată începe să se destrame și în locul ei se umple sufletul de multumire, ce-i drept umbrit într-o privință de o grijă. Să nu cumva să afle Vințeluru că l-a împu-ținat din grămadă lui de lemne.

— Dacă m-o fi văzut cineva?

Chibzuînd, Simion își spuse că n-are de unde să afle Vințeluru, pen-tru că și-a însemnat bine lemnele luate din grămadă acestuia și pînă mîne dimineață, acasă, are tot timpul să le crăpe și, chiar dacă Vințeluru și-a însemnat lemnele, cum are să mai poată dovedi?

— Numai de-aș ajunge acasă o-dată!

Trezit brusc din gînduri, strînge mai tare dirlogii. I se pare că nu înțepit să sovăie caii. N-are însă cu ce-i îndemna.

— Unde mi-o fi uitat bicul?

Cum de l-a uitat? Nici nu știe unde l-a uitat; încearcă să-și depene cît de cît, ce-a putut face cu bicul, unde l-a așezat ultima dată. În pădure? Greu să-și aducă amînte. Acolo lucra pe rupte, cu urechile ciulite, de teamă să nu dea cineva peste el furînd din grămadă vecinului; și cu grăbă, ca să iasă cît mai repede la drum, să se vadă cu carul în curtea lui, la adă-postul porții înalte, în fundul ogrăzii, despicînd cu secura lobelele netede de fag. Și nu se poate deprinde cu sentimentul că în sania pe care abia o trag caii este lucru străin, lucru înstrăinat. Și știe că oricine ar veni acum și i-ar spune: — Sint lemnele mele, de ce le-ai furat? el n-ar putea nimic răspunde. Hoțul e singurul care

Octavian Goga, poetul

(Urmare din pag. 1-a)

scrieseră „Noi vrem pământ”, al doilea „Clăcașii” și încă multe altele. Categoriile lui Slavici se petrecea la un an sau doi după ce apăruse în „Lucafașarii” articolul „Două culturi” al lui Tăslăuanu, care a stăruit mare zarvă printre cărturari, nu numai în Ardeal, ci și în România veche, iar pe Titiu Maioreșcu l-a determinat să scrie din București la Ploiești, în 12 februarie 1908, următoarea scrisoare lui I. A. Bassarabescu:

Mulț stimabile domnule Bassarabescu,

eram un vechi abonată al „Lucafașării”, de când se tipărea la Budapesta și după ce s-a strămutat la Sibiu. În urma arhivei d-lui Tăslăuanu din numărul 4 al acestui „Două culturi” constat că revista a avut o anumită influență socialiste și se inspiră de insuficiența culturală a unor semi-două de speța d-lor Radu Rosetti și Stere, și astăzi am expediat redacției rugămintea să NU-mi mai trimită revista.

Dacă nu ai și dumneata impresia că citatul articol și drumul cel aratată culturii romine se întemeiază pe sofisme ușor de descoperit (ce spune de literatura română se aplică în cea privitoare la toate literaturile, la cea engleză, germană și franceză de-o parte, și la cea din România de alta parte) nu pot decât să-ți mulțumesc pentru că ai avut curajul să-ți dai seama că în România nu se poate scrie decât în limba noastră.

Dacă ești însă convins, ca și mine, te rog găsește-te dacă nu e mai bine să ceri și D-na de la „Lucafașării” semnarea de Tăslăuanu la 28 februarie 1908, desigur numai aceste rânduri lamuritoare pentru intențiile măcar de atunci și măcar ale unei părți din redacție: „...nu avem nevoie de o clasă cărturărescă care despoaie poporul, încheindu-se din sudoarea feții țărănești într-o burghezie plutitoare, ci de o clasă cărturărescă care să organizeze poporul economic...” „Pentru că noi, cărturarii cinstiți și săraci să nu ducem la îndeplinire acest lucru, trebuie să purtăm război civil naționalist măcinător, care se va învârti în jurul nostru...”

Transmisie, te rog, Doamnelor Bassarabescu respectuoasele mele complimente și primește o prietenească strângere de mână.

14. T. MAIOREȘCU

I. A. Bassarabescu s-a executat în toată, iar din scrisoarea cea primită de la redacția „Lucafașării” semnarea de Tăslăuanu la 28 februarie 1908, desigur numai aceste rânduri lamuritoare pentru intențiile măcar de atunci și măcar ale unei părți din redacție: „...nu avem nevoie de o clasă cărturărescă care despoaie poporul, încheindu-se din sudoarea feții țărănești într-o burghezie plutitoare, ci de o clasă cărturărescă care să organizeze poporul economic...” „Pentru că noi, cărturarii cinstiți și săraci să nu ducem la îndeplinire acest lucru, trebuie să purtăm război civil naționalist măcinător, care se va învârti în jurul nostru...”

Și în fine seamă că acestea se învârt în jurul nostru din 1908 și după caderea celor 11.000 țărani din România de către morime și burghezie în răscoalele anului 1907.

Totuși Maioreșcu exagera pericolul, căci nu poporanismul a dus în istoria la biruință steagul socialismului, ci proletariatul rus unificat și călăt看 în luptă de Lenin. Cât despre „Lucafașarii”, redacții săi nu s-au încăpăținat pe pozițiile lor, ba nu peste mult timp au încercat să împace prin articole elogiante pe temutul domn, sau cum îl spune Slavici, ciocoi Titiu Maioreșcu.

Dar fără a cunoaște atmosfera poporanistă din acel timp și socialismul care înflorește prin ideile sale o parte a intelectualității din Ardeal, ar fi greu de înțeles începuturile glorioase ale poeziei lui Octavian Goga, care dintr-o dată s-a impus ca o expresie conștientă, la mare nivel artistic, a unor năzuințe obștești, a unor suferințe seculare a celor de două ori obișnuiți și ca națiune subjugată imperialismului austro-ungar și ca o categorie socială exploataată. Toamă prin această depășire a individualismului egoist și prin ridicarea la nivelul intereselor sociale și anume al intereselor celor exploatați, alături de un poetul devine în epocă un gânditor. Goga se simțea nemulțumit prin poezie de înaltă înțelegere etică și de durabilitate artistică:

„Angd pământul mele,
Pe cîci strigare tor o frînge
Și de durerea altor inimi
Învăzîmî pe mine-a pîlînge.”

Nu rostul meu, de-a pururi prăd
Urșitei mame și rele,
Ci alea unei lumi, pînîte,
Să plîngî-n lacrimile mele.

Dă-mi tot amarul, toată truda
Altor doruri fără leacuri,
Dă-mi vîfor în care urî
Și gem robului de veacuri.

De mult gem umilîmîn-umbra,
Cu umeri gîrboși de povară...
Durerea lor înfricoșată
În inimă tu mi-o coboară.

În suflul seamă-nă-mi furtuna,
Să simt în mîcaș-cum se zbate,
Cum tot amarul se revorsă
Pe strunele înfiorate;

Și cum sub bolta lui aprinsă,
În smîl de fulgere albastre,
Încheagî și glasul de armă:
Clintarea pămîntii noastre.

Cine este eroul și în retrospectivă și în perspectivă izbăvitoare a patriei în poezia lui Goga, se vede în versuri ca acestea din „Plugarii”:

„Frați buni ai frunzelor din codru,
Copii ai mîndrei bolii albastre,
Șinîfii cu roua suferinții
Tîrîna plaiurilor noastre!

Din casa voastră, undă-n umbra
Plîng doinele și rîde hora,
Va străluci odată vîfor
Norocul nostru-al tuturor.

A mea e lacrima ce-n tremur
Prin sîta genelor se frînge,
Al meu e cîntec ce-n pustie
Nepunctuioasă ține-a plînge.

Cî-n pacea obidîrîl voastre,
Ca-ntr-un tîntîs adînc de mare,
Trăiește-nfricoșat vîfor
Al vîforîl răzunătoare.

Iar că problema izbăvirii nu se limitează pur și simplu la dezbobire națională, care fără îndoielă consti-

lue sarea poeziei bardului ardelean, răzbată îndosebi într-un poem puz, marele poet pe care Goga l-a cunoscut de aproape, l-a iubit și din opera căruia a tradus cu strălucire, deși nu cele mai revoluționare versuri, ci adeseori acelea menite să servească ura lui Goga împotriva Ungariei asurătoare.

Caracterul major al poeziei lui Goga face ca simbolismul la el, alt cît îl-a practicat, să rămîna de slînga. Același caracter major determină însă și în mare măsură modul direct al poeziei sale, necesitatea de a se adresa mulțimii, elanul patetic, atitudinea profetică. Deznaideja în versurile sale este mai mult apăsătoare, iar sentimentul cel cauzează citirea versurilor e răzvrătire, vezi de exemplu puternica poezie „Oltul”.

Poetul știe să-și facă aliați pentru elemente artistice, folclorul și elementele istorice. Mergînd pe cea mai bună tradiție a poeziei noastre și pălînd, desigur, tribut poeziei eminesciene, dar și celei maghiare, cum ar fi lui Petőfi (din care de asemenea a tradus cu măiestrie) și lui Ady, ba chiar poeziei populare maghiare uenior, cum este cazul versiificației unora dintre cîntece, poetul s-a deîntînat relativ repede.

Octavian Goga intră în rîndul poezilor care se realizează prin intrinsecitatea în artă a sentimentelor patriotice și se poate spune că el prin cele mai bune opere ale sale, duce mai departe mesajul lui Coșbuc, lui St. O. Iosif, avîndu-și originea, dacă nu ca artă, în orice caz ca năzuință în „Răsunetul” din 1848 al lui Andrei Murașanu. Influențele multiple, însă, de orînduri ar veni, fie direct de la Eminescu sau de la contemporanii precum Coșbuc, fie din poezia maghiară sau din lirica lui Heine cîntărească, fie chiar din contactul cu poezia franceză (Baudelaire, Verlaine), se subordonează personalității creatoare a poetului, care nu-și uită mîsuina de tribun al poporului asuprit și, stăpîn pe limbă și sentimentele populare, știe să dea năzuințelor sale o formă proprie, specific românească, cu puternice nuanțe transilvaniene. Am putea spune că Goga nici nu se desprinde din coloritul local și că există o conecșă între poezia sa și plaiul ardeleanesc. Cîntecul descriere pitorească și veridică simultan, făcută de G. Gălinescu satului Rășinari de lângă Sibiu, unde la 1 aprilie 1881 s-a născut poetul înțelege mai bine această integrare a lui Goga în imaginea vieții ardeleanesc de la sfîrșitul veacului XIX și începutul celui următor. Aspectul domestic al înfrînătorilor sale poetice pare a nu se ridica mai sus ca însuși locul ce le-a născut. Totuși meritul mare al lui Goga este de a fi ridicat aspectele oarecum colidiene ale vieții altoite pe o suferință milenară la rangul de înaltă poezie, menită să însușească, să chema la luptă de eliberare socială prin eliberarea națională. Chiar și sentimentale religioase, și merg pe linia tradiției săsești, îndeplinesc aceeași funcție socială. Așa este începutul carierei poetice a lui Octavian Goga.

„Pe lîngă surd, răzimat,
Te va privi mîncîta sapd,
De-ar și vorbi surata bună,
Amar te-ar prohodî la groapă.”

O viață-nreagă-om fost tovarăși
În ploa și-n arșița de soare,
De truda palmii tale aspre,
Eu m-am făcut strălucitoare.

Scîpîrea mea spune rușinea
Și jalea care mă purta,
M-am fîrît de gîla tururora
Dar n-am săvîrit moșia tă!

În acest univers cu dimensiuni poporaniste cărturari, dascăl sau popă de la sat, înfrînător în cîteva strălucite poeme, are rolul de apostol, vestitor al unor zile mai bune pentru cei trudiți. Totuși, tonul profetic este adeseori întunecat de o sîfșietorie roș de omîdie, fie în fața peisajului ros de omîdie, fie în casei în dărăpănare și adeseori părărea de rău de a fi părăsit satul și dorul întoarcerii macină sulțului poetului, făcînd să vibreze în el coardele ale cîntecului din cele mai curînd să apară în lirica noastră după Eminescu. Multa din aceste poezii, care pentru ochiul necunosătorului pot apărea drept fidele decupări din viața subiectivă sau din realitate, se ridică la o înaltă valoare simbolică, fără ca, indirect, să nu-și mențină latentă combativitate. Cu totuși remarcabile, escaladînd treptele poeziei pure, cum observă și G. Gălinescu, sint versuri ca acestea:

„La noi sint codri verzi de brad
Și cîmpuri de mîdată,
Și noi aștia fîrîri sint
Și-aștia jale-n casa”.

sau cele din „Casa noastră”:

„Trăi prîni frînîi ce stou să moarî
Și scîdur creasta lor bolnavă,
Un vînt le-a spînzurat de vîrîri
Un pumn de fire de otavă.”

Cucuta crește prin ogradă
Și pămîntul laogă snopii...
— Ce s-a ales de casa asta,
Vecine Neculai al popii!”

În prima poezie, intitulată „Noi”, plaiul ardelean este învîltit de un zăbrănc melancolic de vis, parcă sub un blestem de veacuri, ca-ntr-un tablou de Gauguin; în a doua, casa în care a pătruns pustierea devine un simbol al Ardealului, iar cei „trai prîni frînîi, ce stou să moarî” nu sînt decît cele trei provincii din îndolăcitura Carpaților. Și nu urîmămintei nici epocă înfrînătorii poetice lui Goga, ce se acoperă parțial

Mihail Benic

Infrînși de Ximeră

(Urmare din pag. 1-a)

Iar mai încolo, un motto:
Oprește trecerea. Știu că un...
nu e moarte, nu e nici iubire,
și totuși, te rog; oprește, Doamne,
caosul, caosul care ne măsuri
destrămarea.

Debutul sî scris: 1924. Anul în care m-am născut eu și mulți alții: destrămarea, în marea trecere, e însoțită și urmată de nașteri; unde e moarte e și iubire, și rodul iubirii. Dar Blaga e zdrobit de aprehensiunea neantului:

Mamă — nimicul — marelui
Spaima de marele
Imi cutremură noaple de noapte
grădina.

Știm și noi: cine e acela care nu vede căscăt în fața-i gura fiarei neantului? Dar poji să stă în fața ei înfrînșit de groază și să scîncești ca un soarece în fața șarpeului. Și poji să ie secura și sabia, să vezi care pe care. Unii preferă chiar dacă nu vor avea victorie, să cadă luptînd. Și apoi, de ce nu victoria...? Lucian Blaga, folositor al imagisticilor iconarilor, a fost orb la o singură iconă; „sua singura” nu știe; deși au fost pline salele de ea o mie de ani: sfîntul Gheorghe ucîgînd Balaurul.

Poezie funerară sau de tîrîmîl celălalt; poziția lui Blaga, ca și a lui Rilke, e aceea: una crepusculară, întoarsă spre trecut, spre întinerire, spre gingăveala infantilă a caducității. Nimeni n-a spus mai perfect, în imagini de o mai înfiorată cutremurare nocturnă, osteneala, frica și neputința în fața necunoscutului, forme tardive ale unui sfîrșit — sfîrșitul culturii burgheze, și al disperarea lui T. S. Eliot în The Waste Land, Tăra pustie, ca și cuvîntul lui Valéry: „Nous autres civilisations, nous savons que nous sommes mortelles”. În preajma popotului, adică în preajma prăbușirii lumii burgheze, Blaga cîntă pur, desăvîrșit și cu scinetul disperării:

Caut nu știu ce caut. Subt
șiele de ieri,
subt treceule, caut
lumina stînsă pe care-o tot
laud.

Nu mai e nimic de adăugat. Și cele două pagini din „Steașua” sunt decît o ilustrare liniștită (ce ciudat să te simți bine în întinerire!) la o omul quaternar pină la Isaac Newton și Niels Bohr, omul dește și combate întinericul, o ilustrare liniștită a predicției poetului pentru „poezia sensibilității metafizice”, „poezia absconșului”, „poezia anevoloasă”, greu accesibilă sensibilității și inteligenței de toate zilele, o poezie care se luptă cu tainele lumii, ca Iacob cu ingerul!”

Personal, îmi declar predicția pentru poezia accesibilă sensibilității și inteligenței de toate zilele și pentru aceea care se luptă cu tainele lumii nu ca Iacob care o noapte în noaptea răzbată n-a putut învinge ingerul, ci ca Heracles cu monstrii — și cum îl chema pe eroul care a ucis Himeră? De mil de ani lărgim cercul

de lumină al universului cunoscut: constiința omenescă impunge tot mai departe fărîmurile de întinerire. Din cînd în cînd se nasc marți ostentive, spiritele care aruncă lumina sumptuoasă a unei poezii crepusculare asupra propriilor lor infrînși. Și de jur împrejur lor, noi ceștialți, oamenii ca toți oamenii, încercăm să oprim cu pieptul, și să respingem mai departe, valurile întinericului și ale neantului, pe care plutesc ei, marți naufragiați.

Petru Dumitriu

cu simbolismul, nici contactul lui cu simbolismul revoluționar al lui Ady, marile poet pe care Goga l-a cunoscut de aproape, l-a iubit și din opera căruia a tradus cu strălucire, deși nu cele mai revoluționare versuri, ci adeseori acelea menite să servească ura lui Goga împotriva Ungariei asurătoare.

Caracterul major al poeziei lui Goga face ca simbolismul la el, alt cît îl-a practicat, să rămîna de slînga. Același caracter major determină însă și în mare măsură modul direct al poeziei sale, necesitatea de a se adresa mulțimii, elanul patetic, atitudinea profetică. Deznaideja în versurile sale este mai mult apăsătoare, iar sentimentul cel cauzează citirea versurilor e răzvrătire, vezi de exemplu puternica poezie „Oltul”.

Poetul știe să-și facă aliați pentru elemente artistice, folclorul și elementele istorice. Mergînd pe cea mai bună tradiție a poeziei noastre și pălînd, desigur, tribut poeziei eminesciene, dar și celei maghiare, cum ar fi lui Petőfi (din care de asemenea a tradus cu măiestrie) și lui Ady, ba chiar poeziei populare maghiare uenior, cum este cazul versiificației unora dintre cîntece, poetul s-a deîntînat relativ repede.

Octavian Goga intră în rîndul poezilor care se realizează prin intrinsecitatea în artă a sentimentelor patriotice și se poate spune că el prin cele mai bune opere ale sale, duce mai departe mesajul lui Coșbuc, lui St. O. Iosif, avîndu-și originea, dacă nu ca artă, în orice caz ca năzuință în „Răsunetul” din 1848 al lui Andrei Murașanu. Influențele multiple, însă, de orînduri ar veni, fie direct de la Eminescu sau de la contemporanii precum Coșbuc, fie din poezia maghiară sau din lirica lui Heine cîntărească, fie chiar din contactul cu poezia franceză (Baudelaire, Verlaine), se subordonează personalității creatoare a poetului, care nu-și uită mîsuina de tribun al poporului asuprit și, stăpîn pe limbă și sentimentele populare, știe să dea năzuințelor sale o formă proprie, specific românească, cu puternice nuanțe transilvaniene. Am putea spune că Goga nici nu se desprinde din coloritul local și că există o conecșă între poezia sa și plaiul ardeleanesc. Cîntecul descriere pitorească și veridică simultan, făcută de G. Gălinescu satului Rășinari de lângă Sibiu, unde la 1 aprilie 1881 s-a născut poetul înțelege mai bine această integrare a lui Goga în imaginea vieții ardeleanesc de la sfîrșitul veacului XIX și începutul celui următor. Aspectul domestic al înfrînătorilor sale poetice pare a nu se ridica mai sus ca însuși locul ce le-a născut. Totuși meritul mare al lui Goga este de a fi ridicat aspectele oarecum colidiene ale vieții altoite pe o suferință milenară la rangul de înaltă poezie, menită să însușească, să chema la luptă de eliberare socială prin eliberarea națională. Chiar și sentimentale religioase, și merg pe linia tradiției săsești, îndeplinesc aceeași funcție socială. Așa este începutul carierei poetice a lui Octavian Goga.

1907: Tăra ardea, iar boierii...

(Urmare din pag. 1-a)

năut și cu stîlucii de porumb cîcîntînd vorbeau vizitatorului despre o țară „eminantă agricolă”, despre un belșug amîntînd cei șapte ani grași din biblie, despre o țară fericită în care „nimeni nu moare de foame, atunci cînd... are ce mîncă” după cum se exprima cu o ironie amarăcună o revistă din acea vreme „Belgia Orientală”.

Acela care cred că buna digestie a oamenilor politici sau a „societății înalte” de pe atunci, a fost mai puțin bun în marie, cînd țara era o pîlvălaie iar tunurile buhaiu pe cîmpia Dunării, mai abilit decît în 77, acia se încheie. Oamenii politici, boierii de la Jockey Club, regele și prințul moștenitor, aveau — după cum s-ar fi exprimat ei înșiși în limba pe care o socoteau de „adoptive”, adică franceză „autres chais a fouetter”. În adevăr, aveau altceva de făcut, mult mai stringent, mult mai important, decît să plece urechea la geamătul țărănilor, lăsăși cu totul pe seama armatei represive. Între 25 februarie, data cînd primele răscoale s-au semnalat în județele Iași și Botoșani, și 14 martie, data la care guvernul conservator a căzut și a putere, primul ministru Gh. Cantacuzino avoia o problemă foarte importantă de rezolvat, aceea a presidenției organizației conservatoare a Capitalei! Ca să nu fiu acuzat de exces de imaginație, scrierul după C. Bacalbașa, din „Bucureștii de altădată” următoarea însemnare din ziua de 4 martie 1907: „Se pune în discuție... grava chestiune a șefiei Capitalei. Afacerea se regulează în familie. Gh. Cantacuzino care vroia să aibă în mîna mașinaria electorală pentru ca să nu o acapareze Tăle Ionescu, propune pentru șefie pe fiul său Mihail Cantacuzino. Dar Barbu Păltineanu se împotrivesc. Păltineanu era tăkist, dar, pe lîngă tendința

Mihail Benic

LAUDE

(Urmare din pag. 1-a)

bînte de dragoste pentru libertate. Pann culegea vorbe și povești, Matei e un luceafăr, în alta zodie a vorbelor romînesc. Și totuși ce propriu, ce firec, ce Paracchivescu sună versurile. Vom putea vreo dată să-1 uităm pe acest Răit, fante de obor, fante înjunghiat, fante de moarte, pe care-l recitea mereu, de an și pe care-l găseam mereu turburător. Cînd mahalaura era călcăta în cizme, cînd fîgani erau deportați și ucîși, Miron Radu Paracchivescu, ziaristul antifascist, reporterul, animatorul cultural iubit și neuitat, a creat acest erou, acest om tare, care lubea viața și frumusețea ei. Cu vorbe desăvîșite, cu cîntece de crișmă și mahala, cu romanșe desuete el a creat poezii care sint în același timp de mare simpatie și subținitate.

Firește, un articol va analiza aici volumul, pe îndelete (o vom face și noi, în alt cadru). Am vrut acum doar să semnalăm acest volum care ne e drag. Miron Radu Paracchivescu a mers, ca și Anton Pann, la ființa creației populare și a găsit-o mereu trează. Mesajul lui? Viața merită să fie trăită cu patimă și demnitate. E o lăudă personală a libertății.

La vremea apariției dîntii, acest mesaj era un protest. Acum, el este o afirmație.

Paul Georgescu

„Noi cei fără de moarte”

(Urmare din pag. 1-a)

Amărăciunî sale și se adăruă descurajarea paralizantă și de aceea, în înfruntarea cu Toader (un element pozitiv, ale cărui bune intenții sînt denunțate de o principialitate ostentată), bravează, proclamînd fatalitatea morții întregului grup. M. Davidoğlu realizează astfel cu mijloace dramatice, un portret complex în care coexistă minie dar și mîndrie, revoltă dar și un sentiment al onoarei și demnității.

„Poziția fermă, în cele mai grele împrejurări, a „celor fără de moarte” dobindește un real profit artistic prin dobîndirea imaginată fericit de dramaturg, la sute de metri sub pămînt, de parte de oameni, în beznă copleșitoare a tunelului și în urîtul apoi care năruie neconștient straturile de pămînt. A

ION CREANGĂ

(Urmare din pag. 1-a)

afară și unde aceeași creație a tîncet de multă vreme să mai fie înmăgălîta. La noi însă, în literatura română a secolului al XIX-lea, ne-am bucurat de privilegiul de a dispune, în cîteva cazuri, de cunoașterea destul de apropiată a citorva din verigile intermediare ale lanțului de povestitori populari, care ne înlășează într-o formă oarecum concretă procesul de clădire prin secole al basemul, al snovaelor. A fost cazul lui Anton Pann, al lui Ion Creangă, într-o măsură mai restrînsă al lui Petre Ispirescu. Toți de-aș scrierilor sînt natori populare, care prin felul lor miștos, prin prezența de spirit, prin jovialitate, ne fac să ne reprezentăm destul de limpede, cum vor fi fost înaintășii lor din toate secolele anterioare, primii creatori ai folclorului și continuitorii lor cei mai înzeștrați. Un Ion Creangă, un Petre Ispirescu, un Anton Pann vor mai fi existat în Moldova, în Muntenia, în celelalte regiuni romînesci și cu multe sute de ani înainte, dar leul lor uman și temperamental a devenit evident pentru noi abia prin amintășii lor străpote din secolul al XIX-lea.

Cînd apărea Ion Creangă, adus de Mihail Eminescu, în cercul Junime, pentru a-și spune snovaelor lui, rșul asistentei era atît de puternic, încît se cultemurau pe-tei, după cum ăți amintășe Iacob Negruzzi. Domnii de la Junimea, care vorbeau franșezese și nemșete între ei, aveau cultură și gusturi delicate, consimșete la o premeacă această baie de umor popular, ca într-o societate de bărbăți care, chiar cînd sînt foarte bine crescuți, acceptă să descîndă pentru o clipă de la nivelul convenienșei. Înțelegem bine ce se petrecea. În aceste cazuri, înaintășii de a-și scrierilor sînt cînd aducea în Junimea, scrie Negruzzi, cite o poveste sau o snovă și mai fîrziu cite un capitol din Amintășile sale, cu cîia plăcere și haz ascultam sănătoasele produceri ale acestui talent primitiv și necolpîit. Sănătoase? Da. Dar primitiv, necolpîit? Să vedem.

Să-1 înțipmă ceva ciudat, în momentul cînd, după străinșele lui Eminescu, Creangă a început să aștearnă pe lîrtie baseme și povestirile sale. A apărut un scrierul foarte scrupulos, supravegînd toate detaliile expunerii sale, trăind „chîmurile stilului”, les afres du style, despre care vorbise, cam în aceeași epocă, Gustave Flaubert, înaintășii de a-și încreșta operele tiparului, el le dîște cu grai viu, după cum făcea și Flaubert, pentru a prinde cu urechea jufetă cadentelor și pentru a urmări pe figura femeii lui, Tina Vartic, efectul povestirii sale. După ce operele lui apar în Convorbiri literare, nu

de-a nu lăsa Cantacuzineștilor organizația politică a Capitalei, are și o ambiție personală: vroia să fie el șeful. El declară că au venit vremuri cînd lumea nu mai poate primi aceste înfrînșii datorite nașterii și combinațiilor politice. Deși are toată stima pentru Mișu Cantacuzino nu-1 poate primi șefa. Bătrînul prim ministru în fața acestei opoziții, împărtășită și de alți șefi de color, declară că-și va da nămaidecît hotărîrea. Ieși din salon și trecu în camera de alături unde ăfa adunată familia în mare complet. Acolo, urmă statul. Peste zece minute Cantacuzino se înapoiază și declară că în fața obicșieiilor ce l-au adus a decia să lăsa dînsul personal... șefa Capitalei! Ce de față au rămas nedumeriți. Acesta însemnă indirect... tot șefa lui Mișu Cantacuzino”. Și Bacalbașa adăugă: „Iată cu ce lei de lucruri se ocupau conservatorii atunci cînd una din țele mai grave încercări străbătea țara...”

A doua zi, Gh. Cantacuzino își dăruie demisia, lăsînd liberă lîrtie șarșina de a-1 apăra avutul, cu gloanșe și tunuri. Iar marți moșșeri — asigurăți la rîndu le că vor fi apărați, iar în caz de devastare, despăgubii — au început să bencituească în saloanele sumptuoase sau, mai discret, în camerele separate de la „Flora”. Costică Dișescu, avea chiar să dea un bal, menit să stîrnească admirația invitașilor și stupefacția preșel.

În „Furnica” din 15 martie 1907, sub titlul „Constantin Porfirogenezul” gășim următorul comentariu: „Ziarele guvernamentale publică amănușite dări de seamă despre o serbare reconstituitoare a ospesșilor bizantine dată acasă la d. Costică Dișescu, la care au asistat și moșșenitorii tronului. Amflore, icona, muzicazice, candelabre de Egipt, un mistreț înșeg fript cu capul și gîtu la 1800 și pentru care a trebuit să se construiască provizoriu o imensă sală. M. S. Regele mi-a citat numele a o mulșime de case de comerț pe care le cunosc și eu din reputație dar care azi nu mai există și a binevoit a adăuga că acel bal oferit de comercianșii l-a lăsat cel mai bun suvenir...”

Ce suvenir mai bun, pentru un suveran, cînd țara e o mare de flăcări, decît un bal cu muzică de Lanner sau Strauss și cîteva case de comerț, dînt-o tînerete de comis-voiajor!

Și așa mai departe... Ar fi inutil să mai reproducem.

Pentru a termina, gășim înștrîșful să arătăm ce preocupări grave ăvea regele țării. Lășăm această sarcină ziarului „Patriotul” cu data de 8 martie 1907. Ziarul reproduce după „Buletinul Camerei de Comerț” întrevăderea pe care Gh. Assan, președintele acelei camere, o avușese cu regele Carol I. „Majestatea sa m-a sătăuit să ținem seama la noua construcție ce voi a face pentru Bursă și Comerț, să prevedem o sală mare unde comercianșii să poată da festivități. M. S. Regele și-a amintit de o frumoasă serbare pe care comerșul din Galași l-a dat-o în anul 1866 și pentru care a trebuit să se construiască provizoriu o imensă sală. M. S. Regele mi-a citat numele a o mulșime de case de comerț pe care le cunosc și eu din reputație dar care azi nu mai există și a binevoit a adăuga că acel bal oferit de comercianșii l-a lăsat cel mai bun suvenir...”

Ce suvenir mai bun, pentru un suveran, cînd țara e o mare de flăcări, decît un bal cu muzică de Lanner sau Strauss și cîteva case de comerț, dînt-o tînerete de comis-voiajor!

Și așa mai departe... Ar fi inutil să mai reproducem.

Pentru a termina, gășim înștrîșful să arătăm ce preocupări grave ăvea regele țării. Lășăm această sarcină ziarului „Patriotul” cu data de 8 martie 1907. Ziarul reproduce după „Buletinul Camerei de Comerț” întrevăderea pe care Gh. Assan, președintele acelei camere, o avușese cu regele Carol I. „Majestatea sa m-a sătăuit să ținem seama la noua construcție ce voi a face pentru Bursă și Comerț, să prevedem o sală mare unde comercianșii să poată da festivități. M. S. Regele și-a amintit de o frumoasă serbare pe care comerșul din Galași l-a dat-o în anul 1866 și pentru care a trebuit să se construiască provizoriu o imensă sală. M. S. Regele mi-a citat numele a o mulșime de case de comerț pe care le cunosc și eu din reputație dar care azi nu mai există și a binevoit a adăuga că acel bal oferit de comercianșii l-a lăsat cel mai bun suvenir...”

Ce suvenir mai bun, pentru un suveran, cînd țara e o mare de flăcări, decît un bal cu muzică de Lanner sau Strauss și cîteva case de comerț, dînt-o tînerete de comis-voiajor!

Și așa mai departe... Ar fi inutil să mai reproducem.

Pentru a termina, gășim înștrîșful să arătăm ce preocupări grave ăvea regele țării. Lășăm această sarcină ziarului „Patriotul” cu data de 8 martie 1907. Ziarul reproduce după „Buletinul Camerei de Comerț” întrevăderea pe care Gh. Assan, președintele acelei camere, o avușese cu regele Carol I. „Majestatea sa m-a sătăuit să ținem seama la noua construcție ce voi a face pentru Bursă și Comerț, să prevedem o sală mare unde comercianșii să poată da festivități. M. S. Regele și-a amintit de o frumoasă serbare pe care comerșul din Galași l-a dat-o în anul 1866 și pentru care a trebuit să se construiască provizoriu o imensă sală. M. S. Regele mi-a citat numele a o mulșime de case de comerț pe care le cunosc și eu din reputație dar care azi nu mai există

François Villon (în românește)

EROUL ȘI EPOCA SA (II)

Găinar, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...

nebulă baceca, membrul unui ordin călugăresc „Chartreux et ... Celestins”...

Sau: „Item, au seigneur de Grigny... Et six chiens plus qu'à Montigny”.

E iarăși foarte clar că poetul lasă seniorului de Grigny șase cini mult delective lui Montigny. I. A. Dan Botta:

„Așăderi, lui pan de Grigny Las paza Cetății Surpate, Cîini șase peste Montigny...” (pag. 22).

Versul ultim nu e clar deloc: „cîini șase peste Montigny?”...

„Meritul tălmăcirii lui Dan Botta rezidă în prezenta sensibilității unei inteligențe artistice încremate...

„La grosse Margot, în versiunea Dan Botta: Marga cea grasă, nu își petrece veacul în han ci în bordel (tracir — dar nu pe turcești!).”

E o iluzie a traducătorului că cititorul român cunoaște trecutul țării sale...

„Prezentare grafică excepțională, datorită Editurii de stat pentru literatură și artă, cu succesivele reproducții de gravuri în lemn...”

„Balade și alte poeme, traducere de Dan Botta. Prezentare de Tudor Argehiu.”

„La Cuprins: „Diata cea mică”, și „Diata cea mare” (pentru „Le petit testament” și „Le grand testament”) și „Poeme diverse”.

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...

S-a mai încercat o traducere în limba română, mai acum cînsprezece ani, sub semnătura Zoe Verbiceanu...

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

„Iată, spărgător, bandit, ucigaș, condamnat la spânzura...”

Literatura mescalinică

„Urmare din pag. I-a) Dacă textul poetului francez este jalinic ca farsă, în schimb m-a surprins stirea că un alt autor de mescalină a fost găsit în persoana lui Aldous Huxley...”

„Lectura celor două numere ale revistei franceze demontrează însă fără surprindere că decadențismul este mescalinic prin substanță. De unde derurge de fapt pentru literatura de acest fel inutilitatea drogului...”

Posta redacției

„Tov. D. M. Georghiu — Sighisoara. Ideile dumitale sînt unecori bune, artistice, dar scrii foarte stîngaci. Iată cîteva greșeli grave. O tautologie: „un dar suprem, ultim”...

In vizită la Mihail Solohov

— Interviu luat pentru „Gazeta literară” —

Am sosit la Mihail Solohov dimineața, pe la nouă. Stătea la masa de lucru și scria.

— la loc, mi-a spus, fără să se întoarcă spre mine, sint gata într-o clipă... și a continuat să scrie.

— Bine, dar reportajul? întreb eu. Solohov rîde.

— Reportajul e deocamdată în călmară. Panul îl fac acum. Și — parca justificându-se, explică: ziaristii se oscară repede, dar eu... a dat din mină a neputință. Și te încet lucră. Acum sint însă sigur: îl voi putea scrie.

— S-a ridicat ușor, s-a dus repede la birou, a tras șertarul din mijloc, a scos de acolo un maldăr de foi bătute la mașină și, finindu-le în mină, mi-a zîmbit cu timiditate.

— Reportajul deocamdată nu există, dar am asta... vrei să-ți citească?

Citește molcom, aproape în șoaptă, dar umitor de bine. O asemenea bogăție și precizie a intonației nu mi s-a întîmplat să întîlnesc la nici unul dintre scriitorii. Poetii ori strigă fără întreprindere, ori mormăie, iar prozatorii se străduiesc să citească interpretînd diferitele personaje.

— Ah, ce oameni, ce oameni! Solohov lucrează todeauna, paralel, la două-trei cărți. În jurul anului 1880 scria concomitent „Pe Donul liniștit” și „Pămintul desțelenit”.

— Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite? — Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite?

DE LA COMMEDIA DELL'ARTE LA TEATRUL CARACTERELOR

Produs, în mare măsură, al schimbărilor sociale din secolul al XVIII-lea cînd absolutismul e constrins să facă unele concesii burghezei dorințe, a unei seamă, dezvoltării economice mondiale, teatrul lui Goldoni își trage originea din ce a avut mai bun commedia dell'arte în vremea ei de glorie autentică.

Folosind din arsenalul commediei dell'arte, în cea mai mare măsură, orientarea populară și dinamismul acțiunii, piesele cele mai desăvîrșite ale lui Goldoni au intenția explicită de a transforma teatrul măștilor în teatrul caracterelor, restituindu-i baza realistă destrămată în perioada declinului.

Simplificații artistice, realismul, pe care voia să le întrezărească Goldoni în literatura dramatică, în teatru, și se opuneau o serie de tendințe contrarii, — marionismul, exaltarea lirico-formală, simplismul pastoral — cu unele rădăcini ceva mai îndepărtate.

I s-a imputat de pildă, mai ales de către bolognezi, că, prin atacurile sale la adresa commediei populare improvizate în forma ei contemporană, scriitorul nu face decît să compromită un gen în care s-a distins Italia și pe care nici o națiune n-a știut să-l asimileze pseudoprositism, ci nu se împacă deloc cu ideea că dramaturgul își propune să deslițeze măștile, care amuzaseră copios două secole Italia.

— Ah, ce oameni, ce oameni! Solohov lucrează todeauna, paralel, la două-trei cărți. În jurul anului 1880 scria concomitent „Pe Donul liniștit” și „Pămintul desțelenit”.

— Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite? — Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite?

urmă desființarea măștilor nu constituie singurul obiectiv pe care îl urmărește Carlo Goldoni. El se ridică și împotriva improvizăției, care nu oțerește cele mai mari garanții artistice, datorită insuficienței abundențe de excepționale talente actoricești în stare să ducă pînă la culmi de desăvîrșire textele sumare puse la îndemîna de commedia dell'arte. Propune în schimb commedie scrise în întregime, susceptibile să ofere actorilor fără riscul unor mari accidente imprevizibile în realizarea scenică, un material complet, dens, cu ajutorul căruia se putea ajunge în mod armonios, judicios și organizat, la un spectacol corespunzător.

În silfșit, în afara opilei noi asupra măștilor și improvizăției, scriitorul mai solicită și abandonarea interpretării convenționale, încărcate cu elemente de bufonadă și grotesc formal, înlocuind-o în intențiile sale, cu un joc firesc, realist, conform sugestiei explicite a textului dramatic, a ideilor însemnate conținute de acesta.

Toate dezideratele lui Goldoni, care constituie esența reformei sale, și-au conturat realizarea progresivă pe parcursul unui proces complicat, întovărășit de trecătoare dar depărmante insuccese și de mari, strălucitoare reușite, de-a lungul vieții întregi încadrate pe altarul teatrului și perfecționării acestei arti admirabile.

Extrem de utilă pentru realizarea tipurilor sale, a fost pentru Goldoni observarea atentă a caracterului natural și a modului de comportare în scenă a actorilor din trupa lui Imer. Astfel, e și îl urmărește pe cunoscutul

interpret al lui Pantalone, Golinetti, în relațiile obișnuite cu prietenii, în societate, și în încintat de comportarea „nuda”, în afara scenei, a acestui înzestrat actor. Și îl alege pentru una din primele sale experiențe, destinîndu-i rolul principal din piesa scrisă prin 1738-39, „Momolo, om de lume”. Eroul acestei acțiuni venetiene este un om aproape de desăvîrșire: prieten credincios, protector zelos, înzestrat cu multe calități deosebite — agreabil, vesel, alabil, servil, cinstit, generos. Trăsăturile specifice ale lui Momolo (diminutivul în dialect venetian al lui Girolamo) se reliefează pregnant în contactul social cu oamenii de o totul altă factură, care îi opun temperament și interese meschine.

După lucrările scrise pe teme mai vechi, cunoscute în dramaturgie ca „Don Juan”, „Renard de Montauban”, „Henri, regele Siciliei”, „Momolo, om de lume” este una dintre cele dintîi care abordează tematica contemporană din mediul înconjurător. Ea este și prima piesă de caracter realizată de Goldoni, și sub acest unghi dobindește o însemnătate excepțională, ca deschizătoare a unui drum lung, anevoios, dar încununat, pînă în cele din urmă, de lauri.

— „Inaltă, subțire extrem de simplu îmbrăcată, Simona Signoret degăz o sobrietate și o distincție care mi s-au părut de bun augur pentru o discuție asupra citorora din problemele teatrului și cinematografilor franceze”.

Redactor-șef: Zaharia Stancu. Colegiul redacțional: Mihai Benic, Marcel Bresslau, Eusebiu Camilari, Paul Georgescu (redactor-șef adjunct), Eugen Jibăleanu, George Macoveanu, Ion Mihăileanu, V. Mindra (redactor-șef adjunct), Mihail Petroveanu (redactor-șef adjunct), Cicerone Theodorescu, Ion Vițner.

ARANY JANOS

la maturitate. Înclinăm să credem că în „Toldi” este un anumit cunant autobiografic, care șerpuie prin viața legende și urmărește umbra eroului. Folosind cronica poetică a lui Ilosvai Selymes Peter, unde sint povestite inocent, haotic, elementele care stau la baza legendei, Arany a încheiat cu multă măiestrie poemul care a avut darul să-l entuziasmeze pe Petőfi, făcînd din eroul său principal, din Toldi Miklos, simbolul ridicării poporului.

Poporul maghiar comemorează 140 de ani de la nașterea lui Arany Janos, reprezentant al poeziei clasice naționale ungare din secolul al XIX-lea.

— Ah, ce oameni, ce oameni! Solohov lucrează todeauna, paralel, la două-trei cărți. În jurul anului 1880 scria concomitent „Pe Donul liniștit” și „Pămintul desțelenit”.

— Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite? — Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite?

— Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite? — Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite?

— Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite? — Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite?

— Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite? — Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite?

— Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite? — Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite?

Arany György, tatăl, ducea o viață amară de iobag, dar suferea dorința să dea fiului său învățătură bună.

— Ah, ce oameni, ce oameni! Solohov lucrează todeauna, paralel, la două-trei cărți. În jurul anului 1880 scria concomitent „Pe Donul liniștit” și „Pămintul desțelenit”.

— Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite? — Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite?

— Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite? — Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite?

— Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite? — Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite?

— Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite? — Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite?

— Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite? — Spune, cum nu-i e rușine să publice asemenea scheme neisprăvite?

NOTE ȘI COMENTARIU

Văuri rebele

tem lămurii asupra direcției în care evoluează personajele romanului întreprins în procesul de destrămare a familiei burgheze.

Fără comentarii

Vocabular bogat

Versurile publicate în acest număr, sugerînd o atmosferă vagă, generatoare de stări vagi (vina este a autorului care se păstrează într-un vag total) conțin într-adevăr unele imagini reușite (unele nu prea reușite) care sugerează o anumită atmosferă, nereușind să comunice un sentiment puternic cititorului; o însușire de imagini care nu reușesc să se încheie într-un pastel (grațioasă și mai încheagă și poezia „Chipurile noastre”), și nu se închează într-un tot.

„Inaltă, subțire extrem de simplu îmbrăcată, Simona Signoret degăz o sobrietate și o distincție care mi s-au părut de bun augur pentru o discuție asupra citorora din problemele teatrului și cinematografilor franceze”.

„Enigma Otiliei”, apărută sub titlul „Văul sîlșiat” în „Scrisul bîndărean” nr. 2/1967. După cum se vede, cronica lui S. Levin nu aparține misterelor de nedezlegat, dar în schimb oferă un remarcabil exemplu de incomprehenșivă critică. Reflectivă, onctuarul, chiar cînd nu sint ambele în strălucitoare văluri stilistice, certifica o optică deficitară.

„Enigma Otiliei”, apărută sub titlul „Văul sîlșiat” în „Scrisul bîndărean” nr. 2/1967. După cum se vede, cronica lui S. Levin nu aparține misterelor de nedezlegat, dar în schimb oferă un remarcabil exemplu de incomprehenșivă critică. Reflectivă, onctuarul, chiar cînd nu sint ambele în strălucitoare văluri stilistice, certifica o optică deficitară.

„Enigma Otiliei”, apărută sub titlul „Văul sîlșiat” în „Scrisul bîndărean” nr. 2/1967. După cum se vede, cronica lui S. Levin nu aparține misterelor de nedezlegat, dar în schimb oferă un remarcabil exemplu de incomprehenșivă critică. Reflectivă, onctuarul, chiar cînd nu sint ambele în strălucitoare văluri stilistice, certifica o optică deficitară.

ARANY JANOS

Țăranul iobag

Tablou din trecut

Greu, iobagu-nădrumă eșul pe șosea Chiuind în drumărit, la muncă grea, Și-a umplut căruța cu pietriș și-l căre. Oșile necăse fișă sub povară, Boii călătîndu-și greabănele ștrîmbe Merg părelnic, îi întrece prafu-n trimbe; Vitele sleite parcă stau pe gînduri, Ori mai duce greu, oare cite rînduri?

Ocolesc cu trudă cei patru cai suri Vitele domoale, ștrîmbele făpturi, Teama-înfioră că i-ar lua în coarne De nu le-ar sta jugul ca o ghiară n carne.

Stă pe capră-nfipt domnescul surugiu, Rînușcele biciul ca un șarpe viu; Rîza lui aleasă bucură-se cînd Șfichiue pe greabăn vitele de rînd Și se ngrășă parcă dacă-i strigă: — Vere! Scriștie buțen și ușoarea și cere, Nu-i păcă e-n crîșmă prețul ei plăcînd Lași bitele-ți oșii plîșne, scrișînd?

Cată-n șos iobagul, Spune-nlunca: Hei! unșorii prețu-n crîșmă nu l-am dat, Cîi a fost grășimo-n juru-mi să lucescă Voi, cu toată, uns-ați oșia domnescă. Nu-a fost auzită vorba lui, șărmanul, Vai și amar de dînsul de-ar fi stăt răvdanul; Cine știe? Mina ce domnescă, bice Iar fi tras să-nfrîngă crunta lui cerbice.

Radu Bouraeanu